ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNJENJA – DECEMBAR 2015. GODINE

STAV GRAĐANA SRBIJE PREMA KORUPCIJI

Deseti istraživački ciklus

UNDP SRBIJA

Mišljenja izneta u ovom izveštaju su mišljenja autora izveštaja i ne predstavljaju nužno stanovište Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP)

** **Svi pojmovi koji se u ovom istraživanju koriste u muškom rodu obuhvataju iste pojmove u ženskom rodu.***

Celine

1. Metodološke napomene 3

2. Opis uzorka..... 4

3. Sažetak 5

4. Socijalno ekonomska situacija u zemlji – očekivanja građana Srbije 9

5. Glavni problemi sa kojima se suočavaju građani Srbije.....11

6. Iskustva sa korupcijom 13

7. Percepcija i shvatanje korupcije 17

8. Percepcija korupcije po oblastima..... 21

8.1 Korupcija po sektorima – zdravstvo 26

8.2. Korupcija po sektorima – obrazovanje 35

9. Borba protiv korupcije 40

10. Percepcija rada Agencije za borbu protiv korupcije..... 46

1. Metodološke napomene

Istraživanje realizovali	Agencija za istraživanje javnog mnjenja CeSID i UNDP Srbija
Terenski rad	U periodu između 25.novembra i 03. decembra 2015. godine
Tip i veličina uzorka	Slučajni, reprezentativni uzorak od 600 punoletnih građana Republike Srbije (bez KiM)
Okvir uzorka	Teritorija biračkog mesta kao najpouzdanija registarska jedinica
Odabir domaćinstva	Slučajno uzorkovanje bez zamene – u okviru biračkog mesta, svaka druga kućna adresa od početne tačke
Odabir ispitanika u okviru domaćinstva	Slučajno uzorkovanje bez zamene – izbor ispitanika metodom prvog rođendana u odnosu na dan anketiranja
Istraživačka tehnika	Licem u lice u okviru domaćinstva
Istraživački instrument	Upitnik

Istraživanje javnog mnjenja, koje su realizovali CeSID i UNDP Srbija, sprovedeno je u periodu između 25. novembra i 03. decembra 2015. godine na teritoriji Republike Srbije, bez Kosova i Metohije.

Istraživanje je sprovedeno na reprezentativnom uzorku od 600 građana Republike Srbije.

Kao istraživački instrument je korišćen upitnik, formiran u saradnji sa klijentom, koji se sastojao od 113 pitanja.

Intervjuisanje građana je sprovedeno tehnikom „licem u lice“, direktnim kontaktom sa ispitanikom. Prilikom obuke anketara, instruktori su insistirali na sprovođenju i poštovanju dva veoma važna pravila koja, osim samog uzorka, značajno utiču na reprezentativnost istraživanja – poštovanje koraka i pravilo prvog rođendana. Poštovanjem koraka se obezbeđuje da anketar sveobuhvatno pokrije kompletan istraživački punkt, dok se pravilom prvog rođendana isključuje mogućnost da na upitnik odgovaraju samo oni građani koji prvi otvore vrata domaćinstva anketaru. Naime, od anketara se zahtevalo da u domaćinstvu anketira osobu stariju od 18 godina kojoj je prvoj rođendan u odnosu na dan posete. Tako je obezbeđena polna, obrazovna i starosna reprezentativnost ispitanika.

2. Opis uzorka

Na osnovu metodologije koja je uspostavljena prilikom sprovođenja ovog istraživanja obuhvaćene su sledeće kategorije ispitanika:

Polna struktura ispitanika: 49% žena i 51% muškaraca.

Prosečna starost ispitanika: 50 godina.

Obrazovna struktura ispitanika: osnovna škola i manje 13% ispitanika, dvogodišnja/trogodišnja srednja škola 12% ispitanika, četvorogodišnja srednja škola 45% ispitanika, viša škola/fakultet 29% ispitanika, učenik/student 1% ispitanika.

Prosečna primanja po članu domaćinstva (u domaćinstvima koja su bila obuhvaćena istraživanjem): 23 000, 00 dinara.

Nacionalnost ispitanika: srpska 86%, mađarska 3%, bošnjačka 4%, romska 1%, ostali 6%.

Napomena: U desetom istraživačkom ciklusu smo, zbog preglednosti grafikona i tabela, izdvojili one istraživačke cikluse u kojima su podaci po određenim pitanjima bili najpozitivniji i najnegativniji. Gde kod nam je prostor to dozvoljavao u grafikonima su se našli i podaci za istraživačke cikluse sprovedene u drugoj polovini godine kako bismo bili u mogućnosti da uporedno pratimo istraživačke trendove na godišnjem nivou

3. Sažetak

Decembarsko istraživanje Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) i CeSID-a o stavovima građana Srbije prema korupciji predstavlja deseti, jubilarni, istraživački ciklus i priliku da se napravi retrospektiva percepcija građana o nivou korupcije, njenim uzročnicima i načinima i nosiocima borbe protiv ove pojave.

Zajednički istraživački projekat je zaživeo u oktobru 2009. godine i od tada, pa sve do 2014. godine, istraživanje o stavovima građana prema korupciji je sprovedeno po dva puta godišnje istovetnom metodologijom, korišćenjem skoro istovetnog upitnika na uzorku od 600 ispitanika sa teritorije cele Srbije bez Kosova i Metohije. U 2014 i 2015. godini je sprovedeno po jedno istraživanje, tako da je period između devetog i desetog istraživačkog ciklusa iznosio punih osamnaest meseci.

Kada se podvuče crta, nalaze dobijene kroz deset istraživačkih ciklusa možemo jasno podeliti na dva dela: period od oktobra 2009. do juna 2012. godine i period od decembra 2012. do decembra 2015. godine.

Prvi period, oktobar 2009 – jun 2012. godine, gledan kroz prizmu građana Srbije karakteriše urušavanje poverenja u institucije, nepostojanje želje da se nadležne institucije suprotstave rastućoj korupciji u državi, sve niži životni standard i narastajući ekonomski problemi koji su se pre svega odrazili kroz nezaposlenost, ekonomsku nesigurnost i manje perspektive za mlade ljude. Ne treba zanemariti ni politička previranja u zemlji koja su kuliminirala parlamentarnim i predsedničkim izborima u maju 2012. godine, posle kojih je formirana nova republička Vlada i posle kojih je Srbija dobila novog predsednika države.

Drugi period, koji je praktično započeo sa gore pomenutim izbornim procesom, a koji je ispraćen kroz pet istraživačkih ciklusa o stavovima građana o krupciji od decembra 2012. do decembra ove godine, značajno je drugačiji od prethodnog. Poverenje u institucije sistema se postepeno vraća, građani postaju svesni problema korupcije, posledica koje ova pojava ima po državu u celini, a hapšenja koja su usledila po formiranju republičke Vlade kod građana ulivaju poverenje da se konačno nešto radi po pitanju borbe protiv korupcije.

Ključne razlike u percepciji ova dva perioda, koje deli jedan izborni ciklus, od strane građana su sledeća:

1) Korupcija, uz nezaposlenost, postaje jedan od prioritetnih problema građana Srbije u ovom periodu i taj status zadržava naredne tri godine, sve do ovog istraživačkog ciklusa uz trend postepenog pada od 2014. godine;

2) Posle početnih hapšenja u slučajevima korupcije, percepcija građana da unutar ključnih državnih institucija postoji volja za razračunavanjem sa korupcijom postaje veća, a paralelno rastu i očekivanja da će se nivo korupcije u narednom periodu smanjivati;

3) U odnosu na period pre decembra 2012. godine, beležimo značajno manji broj slučajeva direktne i indirektne korupcije u Srbiji;

4) Sve je više građana koji su spremni da se suprotstave i da ne daju mito ukoliko neko to od njih direktno zatraži;

5) Od decembra 2012. godine na ovamo smanjuje se procenat ispitanika koji smatraju da su institucije sistema korumpirane. Iako se radi o nešto sporijem procesu, trendovi smanjenja percepcije kroupcije u institucijama sistema su vrlo primetni;

6) Politika, zdravstveni sisitem i policija se izdvajaju kao „kritična mesta" i oblasti u kojima je potencijal za korupciju najveći;

7) Građani očekuju da se kroz oštre kaznene mere i izmenu postojećeg zakonodavstva spreči i eliminiše korupcija iz sistema;

8) U borbi protiv korupcije najviše se očekuje od republičke Vlade, sudstva, policije ali i Agencije za borbu protiv korupcije kao nezavisnog državnog tela;

9) Agencija za borbu protiv korupcije postaje sve prepoznatljivija široj javnosti, a očekivanja od nje po pitanju budućeg suzbijanja ove pojave su sve veća.

Ovogodišnji, kao što smo već istakli jubilarni, deseti ciklus sa sobom nosi određene specifičnosti koje su uslovljene nešto slabijim profilisanjem problema korupcije u široj javnosti i nešto slabijim aktivnostima nadležnih organa po pitanju sprečavanja ove pojave.

Na listi ključnih problema sa kojima se suočava prosečni građanin Srbije u 2015-oj godini, korupcija beleži pad i ovoga puta zauzima četvrto mesto sa svega 9% onih koji je izdvajaju kao glavni problem u Srbiji. Ovo je najmanji procenat ispitanika koji izdvajaju problem korupcije još od oktobra 2010. godine kada je to učinilo svega 7% građana. Ekonomski problemi poput nezaposlenosti, niskih primanja, siromaštva i nedostatka mogućnosti za mlade ljude prosto potiru svaki drugi objektivan problem društva.

Više od dve petine građana smatra da živi loše i nepodnošljivo, ali i dalje imaju veru u pravac u kome se kreće Srbija. Procenat ispitanika koji smatraju da se država kreće u lošem pravcu je najmanji do sada izmeren i iznosi 37%, pa se samim tim skoro izjednačio sa

procentom onih koji smatraju da se Srbija kreće u dobrom pravcu i kojih je u ovom ciklusu 34%.

Istraživački trendovi ukazuju da je broj direktnih (8%) i indirektnih (20%) iskustava sa korupcijom zadržan na minimumu, uspostavljenom krajem 2012. godine. Istovremeno, u odnosu na decembar 2012. godine nema većih pomeranja u pozitivnom smeru i nije zabeleženo značajnije smanjenje broja slučajeva korupcije u zemlji u odnosu na taj period.

Nema većih promena ni kada je reč o percepciji građana po pitanju profesija koje su najpodložnije korupciji. Prva dva mesta već tradicionalno dele lekari (44%) i policajci (16%), dve profesije koje su najčešće u kontaktu sa ljudima i koje su zbog značaja i prirode posla koji obavljaju podložne mitu.

Međutim, isključive krivce za postojanje mita ne treba tražiti među policajcima, lekarima ili drugim državnim službenicima, već podjednaku krivicu za pojavu korupcije snose i sami građani čije je ustaljene navike u ponašanju i pokušajima da zaobiđu uspostavljena pravila veoma teško promeniti. I u ovom istraživačkom ciklusu, kao i u prethodnom, pronalazimo više od polovine ispitanika (51%) koji su ponudili mito radi dobijanja određene usluge i skoro jednu četvrtinu (24%) koji su ponudili mito kako bi izbegli probleme sa nadležnima. Dakle, tek jedna četvtina od 8% građana koji su učestvovali u slučajevima korupcije je bila izložena direktnom traženju mita dok su ostali sami ponudili mito radi ostvarivanja protivpravne dobiti.

*Značajan napredak pronalazimo po pitanju prosečnog iznosa mita u poslednja tri meseca. Prosečno mito je upola manje u odnosu na decembar 2013. godine, za nijansu niže u odnosu na jul 2014. godine i iznosi **126 EVRA**. Ovo je istovremeno drugi najmanji iznos mita od početka ovog istraživačkog projekta.*

Iako je smanjeno mito, a broj direktnih i indirektinih slučajeva korupcije se nalazi na najnižem nivou do sada, tek nešto više od jedne petine ispitanika (22%) veruje da je došlo do smanjenja nivoa korupcije u prethodnih 12 meseci. Procenat onih koji smatraju da je korupcija ostala na istom, prošlogodišnjem, nivou iznosi 45%, dok je procenat onih koji veruju u njeno povećanje 21%. Ovi podaci su nešto lošiji u odnosu na prethodni period, a osim trenutne percepcije nivoa korupcije oni utiču i na očekivanja građana o budućim kretanjima u ovoj oblasti. Jedna četvrtina građana koji su uzeli učešće u istraživanju veruje u buduće smanjenje nivoa korupcije u našoj zemlji, što je za celih 12% niže u odnosu na period od pre osamnaest meseci. Podsetićemo da je optimizam po pitanju budućnosti borbe protiv korupcije znao da ide i do celih 41% u decembru 2012. godine, ali i da „padne“ na nevelikih 14% u novembru 2011.

Borbu protiv korupcije u Srbiji treba da predvodi sudstvo, a da mu podršku daju policija i Agencija za borbu protiv korupcije. Sudstvo kao predvodnika ove borbe vidi 41% građana, a policiju i Agenciju za borbu protiv korupcije po 39% anketiranih.

Kada je u pitanju republička Vlada, procenat građana koji je vide kao predvodnika u borbi protiv korupcije je manji za celih 11%. Tako je Vlada, koja je poslednja tri ciklusa bila ubedljivo prvi izbor građana, u ovom istraživačkom ciklusu završila na četvrtom mestu sa 36% onih koji smatraju da ovaj organ treba da bude predvodnik u borbi protiv korupcije. Jedan od razloga za nešto lošije pozicioniranje Vlade na listi boraca protiv korupcije treba tražiti i u činjenici da se smanjio procenat ispitanika koji smatraju da je ova institucija efikasna u borbi protiv korupcije. Sa 13% građana koji smatraju da Vlada uopšte nije bila efikasna u borbi protiv korupcije dobijamo najlošiji rezultat zabeležen od juna 2012. godine. Kada na to dodamo još i 17% ispitanika koji rad Vlade ocenjuju uglavnom neefikasnim, dobijamo značajnih 30% ispitanika koji traže veći stepen efikasnosti od strane Vlade po pitanju bobe protiv ove pojave.

Sa druge strane, značajno je smanjena percepcija građana o postojanju korupcije u većini institucija sistema. Između ostalih, u ovom istraživačkom ciklusu je zabeležan najmanji procenat građana (43%) koji smatraju da postoji korupcija unutar republičke Vlade od početka ovog istraživačkog projekta.

Institucije/organizacije kod kojih je zabeležen povećan procenat percepcije korupcije u odnosu na prethodni istraživački ciklus su: mediji (sa 53% na 57%), NVO (sa 27% na 34%), verska tela (sa 27% na 32%) i predsednik države (sa 31% na 33%). Sve je manji procenat građana koji veruju da mediji nisu korumpirani. U ovom trenutku je 57% građana iskazalo sumnju u postojanje korupcije u medijima, što je najlošiji rezultat od početka istraživačkog projekta. Slična je situacija i sa verskim telima u koje sumnja 32% ispitanika, što je najlošiji rezultat od 2009. godine i početka merenja.

Kada je reč o prosveti i zdravstvu, sistemima koje građani tradicionalno smatraju koruptivnim, rezultati su nešto bolji u odnosu na prethodni period. Procenat ispitanika koji smatraju zdravstvo korumpiranim smanjen je za 11%, dok 10% manje ispitanika smatra da je sistem obrazovanja korumpiran u odnosu na prethodnu godinu. No i pored toga, skoro dve trećine građana (63%) smatra da u zdravstvu postoji mnogo (28%) i veoma mnogo (35%) korupcije. Nešto više od dve petine građana (41%) smatra da u srpskom sistemu obrazovanja ima mnogo i veoma mnogo korupcije.

4. Socijalno ekonomska situacija u zemlji – očekivanja građana Srbije

Prilikom ocenjivanja socijalno-ekonomskog momenta u kome se Srbija trenutno nalazi beležimo dva potpuno kontradiktorna nalaza. Sa jedne strane skoro polovina građana koji su učestvovali u istraživanju (47%) smatra da se njihov životni standard pogoršao u poslednjih godinu dana, dok sa druge strane, raste procenat ispitanika koji smatraju da se Srbija kreće u dobrom pravcu – grafikon 1.

Od početka ovog istraživačkog projekta, nikada manji procenat građana nije izrazio sumnju u smer u kome se kreće naša zemlja. U odnosu na jul 2014. godine, kada je 47% ispitanika ispoljilo pesimizam po pitanju budućnosti države, u ovom istraživačkom projektu procenat pesimista je manji za celih 10%.

Grafikon 1 – Uopšteno gledano, da li mislite da stvari u Srbiji idu u pravom ili u pogrešnom smeru?

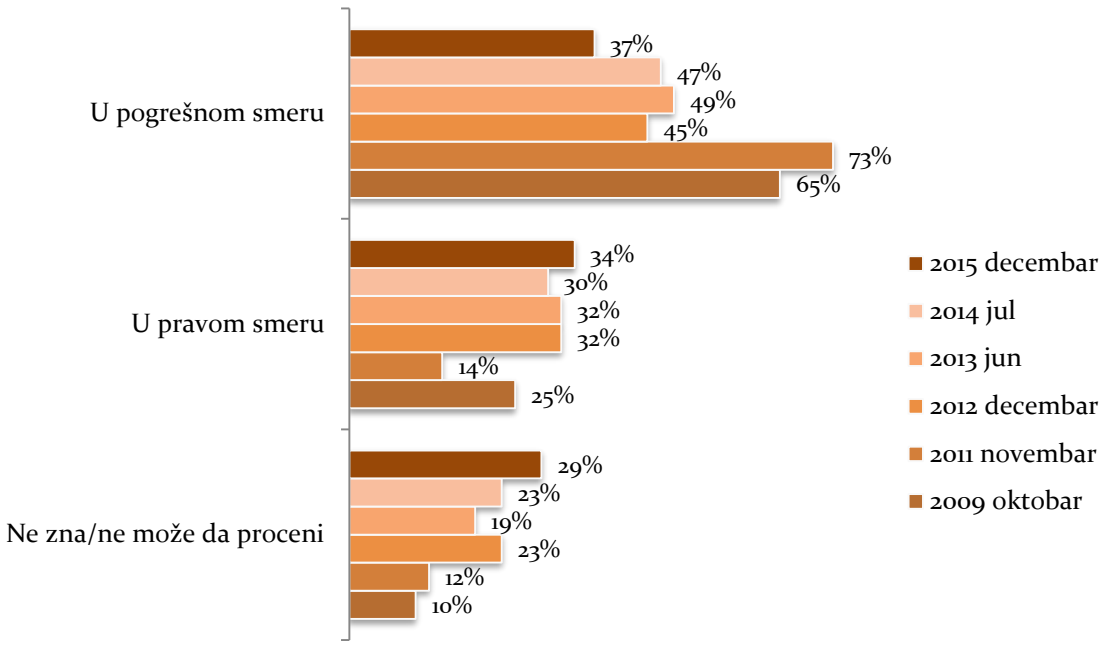

Istovremeno, raste procenat ispitanika koji veruju da se stvari u Srbiji kreću u dobrom pravcu, pa je tako trenutno svaki treći ispitanik (34%) optimista po pitanju budućnosti zemlje u odnosu na 30% koliko ih je bilo u julu 2014. godine.

Na uštrb grupe ispitanika koje smo svrstali u pesimiste, pre svega je povećana grupacija ispitanika koji nisu u stanju da procene pravac u kome će se Srbija kretati u budućnosti i to sa 23% na 29%. Ovaj podatak se može protumačiti rastom broja građana u populaciji

koja očekuje naredne korake Vlade i državnog vrha kako bi bila u stanju da proceni budućnost države u kojoj živi.

Grafikon 2 –Kako biste ocenili svoju sadašnju materijalnu situaciju?

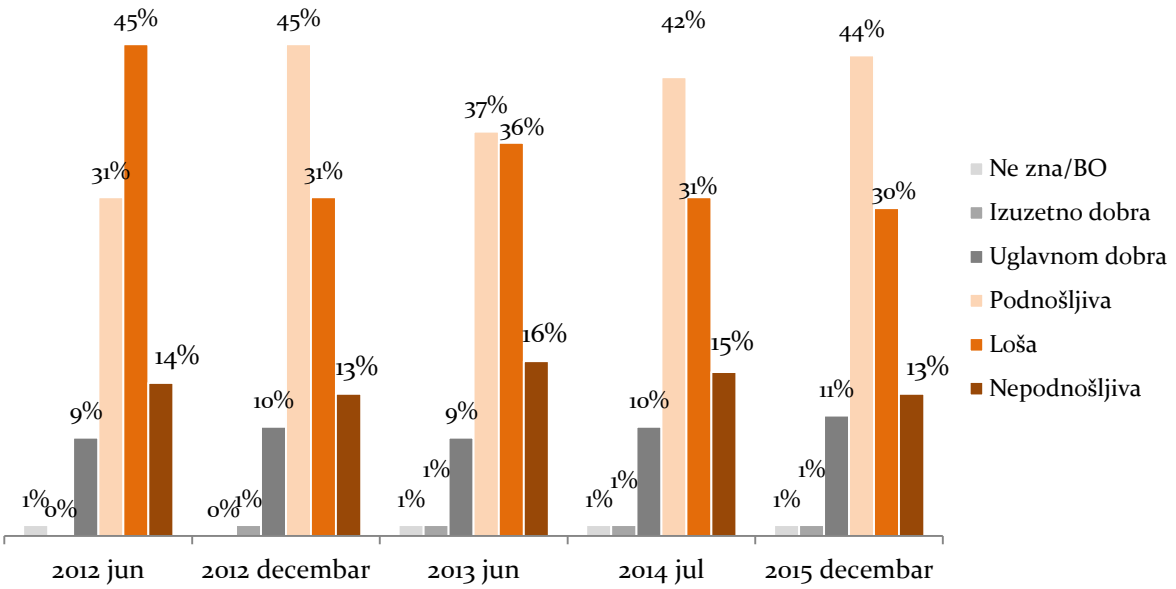

Porast broja ispitanika koji veruju u dobar pravac kretanja države je posebno značajan ako se uzme u obzir nalaz da je i dalje više od dve petine građana Srbije (43%) svoju materijalnu situaciju ocenilo lošom i nepodnošljivom – grafikon 2. Ipak, treba napomenuti da se od juna 2013. godine nazire postepeni trend smanjivanja broja građana koji tvrde da žive loše i nepodnošljivo i da je i u ovom pitanju vidljiv blagi napredak u odnosu na prethodni period.

U odnosu na prethodni istraživački ciklus, u kome je procenat građana koji žive loše i nepodnošljivo bio među najnižim do sada, nalaz jasno ukazuje na dodatno smanjenje procenta građana iz ove dve kategorije, kao i povećanje procenta ispitanika unutar kategorije onih koji žive podnošljivo i dobro. Procenti poboljšanja su objektivno veoma mali i oni ne menjaju činjenicu da je subjektivni osećaj kod 43% građana ove zemlje da žive ispod podnošljivog nivoa.

Sa druge strane, moguće je da kroz ove blage i na prvi pogled nevelike promene možemo tumačiti strpljenje građana prema potezima Vlade i njihovu veru da će ovi potezi dovesti do boljitka u državi. Potvrdu ovog zaključka možemo naći i u postepenom porastu procenta građana koji smatraju da će u narednih godinu dana njihov životni standard poboljšati (21%) što je za 2% više nego pre godinu dana i istovremeno najbolji nalaz od početka ovog istraživačkog projekta.

5. Glavni problemi sa kojima se suočavaju građani Srbije

Ključni problemi sa kojima se suočavaju građani Srbije u svojoj osnovi imaju ekonomski karakter – grafikon 3. Više od jedne trećine ispitanika (36%) je navelo nezaposlenost kao svoj ključni problem, nešto manje od jedne petine (17%) smatra siromaštvo ključnim problemom Srbije, dok je 12% onih koji smatraju da u ovoj državi nema mesta i mogućnosti za mlade ljude.

Grafikon 3 – Glavni problemi građana Srbije (pregled po istraživačkim ciklusima u %)

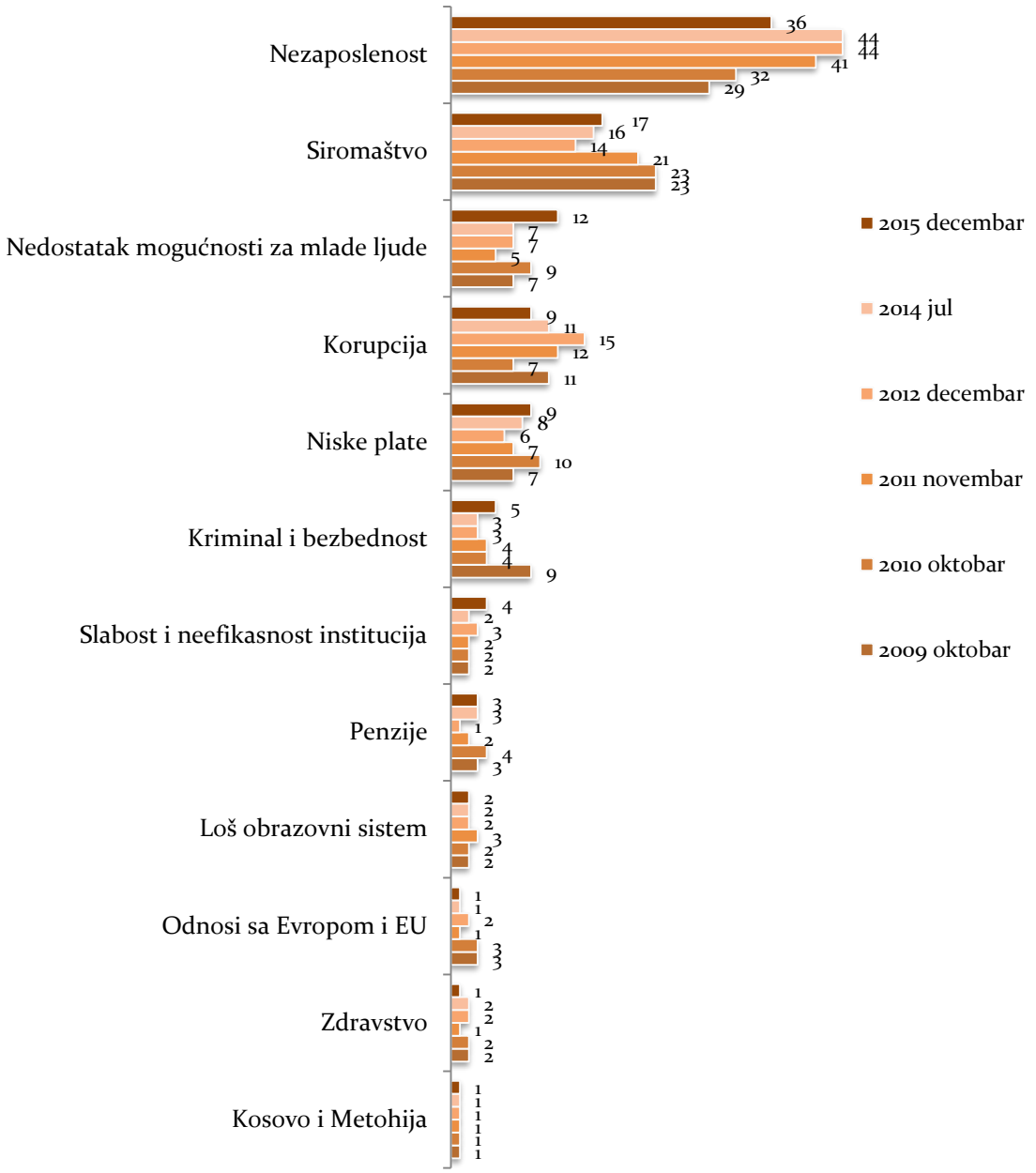

Problemi kao što su **nezaposlenost**, **siromaštvo**, **niska primanja**, **penzije**, pa čak i **nedostatak mogućnosti za mlade ljude**, su direktna posledica loše ekonomske situacije u Srbiji.

Svi gore navedeni problemi su konstantno pozicionirani u vrhu ove liste, s tim da je u ovom istraživačkom ciklusu došlo do dodatnog potenciranja ekonomske komponente od strane ispitanika. U direktnoj vezi sa tim beležimo i nešto manji procenat ispitanika koji izdvajaju probleme u čijoj osnovi nije ekonomija i koji su vezani za bilo šta drugo osim za lošu materijalnu situaciju i nizak životni standard.

Na listi problemsa sa kojim se građani suočavaju od početka istraživačkog projekta koji sprovodi UNDP dominiraju ekonomski problemi ili problemi koji su direktno uslovljeni ekonomskim momentom u kome se država nalazi.

Koliko je korupcija važna kao tema za građane Srbije najbolje govori podatak da je ovo jedan od retkih problema koji nije vezan za ekonomiju, a koji je konstantno visoko kotiran na ovoj listi. Značaj borbe protiv korupcije dodatno podstiču antikoruptivne akcije i kampanje, kao i hapšenja osumnjičenih za davanje ili primanje mita. Upravo je iz tog razloga, u jeku borbe prethodne republičke Vlade protiv ove pojave, korupcija bila druga na listi najvećih problema sa kojima se suočavaju građani u Srbiji (decembar 2012. godine). Ipak, u tri poslednja istraživačka ciklusa beležimo stagnaciju i blagi pad značaja problema korupcije među građanima. Sa 11% građana koji su smatrali korupciju najvećim problemom u Srbiji došlo je do blagog pada, pa tako sada 9% ispitanika smatra ovu pojavu ključnim problemom u državi. Četvrto mesto i jednocifren procenat ispitanika koji smatraju korupciju glavnim problemom u državi je nalaz približan onom iz oktobra 2010. godine kada je svega 7% ispitanika izdvojilo korupciju kao primarni problem u Srbiji.

6. Iskustva sa korupcijom

Značajan pad procenta direktnih i indirektnih iskustava koja su građani Srbije imali sa korupcijom je zabeležen u decembru 2012. godine i od tog trenutka nema većih promena po ovom pitanju – grafikon 4.

Grafikon 4 – Direktno i indirektno iskustvo sa korupcijom (uporedni pregled)

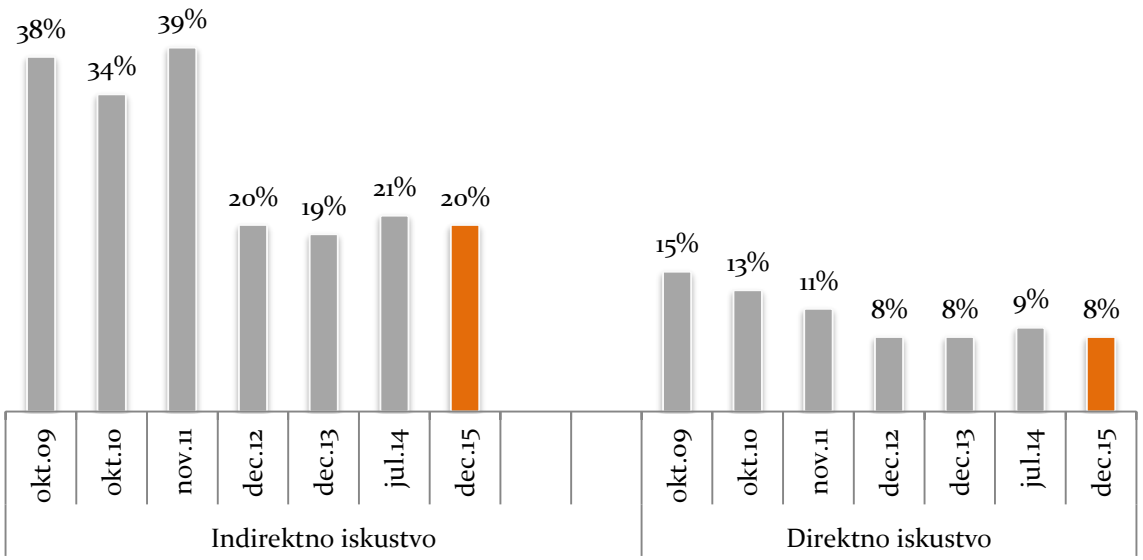

Dok je u zimu 2009. godine procenat ispitanika koji su preko svojih rođaka i prijatelja bili upoznati sa slučajevima korupcije iznosio veoma velikih 38%, a dve godine kasnije rekordnih 39%, u decembru 2012. beležimo pad od celih 20% koji je jasno povezan sa politikom tada formirane republičke Vlade i stavljanjem borbe protiv korupcije u prvi plan.

Slična je situacija i sa ličnim iskustvom sa korupcijom, koji je sa rekordnih 15% iz 2009. godine krajem 2012. godine svedena na 8%.

Procenat ispitanika koji su bili u kontaktu sa korupcijom u prethodna tri meseca se nije značajnije promenio u odnosu na prethodni istraživački ciklus, a istovetan je i procentima iz decembra 2012. godine.

Istraživački trendovi ukazuju da je broj direktnih i indirektnih iskustava sa korupcijom zadržan na minimumu uspostavljenom krajem 2012. godine. Istovremeno, u odnosu na decembar 2012. godine nema većih pomeranja u pozitivnom smeru i nije zabeleženo značajnije smanjenja broja slučajeva korupcije u zemlji u odnosu na taj period.

Koje profesije su najpodložnije korupciji?

Nema većih promena ni kada je reč o tome koje profesije građani percipiraju kao najpodložnije koruptivnim radnjama – grafikon 5. Prva dva mesta, kao i u svim istraživačkim ciklusima do sada, su rezervisana za lekare i policajce.

Radi se o profesijama koje su češće u kontaktu sa građanima u odnosu na ostale ponuđene u istraživanju, a i sama priroda posla lekara i policajaca, u čijoj nadležnosti su zdravlje i bezbednost na koje su građani posebno osetljivi i za čije obezbeđenje su spremni dodatno da plate, je takva da je mogućnost korupcije među njima najizraženija.

Izrazitu povezanost ove dve profesije beležimo i ukoliko pratimo istraživačke trendove. Kada god je u istraživanju zabeležen porast broja slučajeva korupcije u kojima su učestvovali lekari, smanjen je procenat korupcije među policijacima i obrnuto.

Grafikon 5 – Kome ste dali mito u prethodna tri meseca? (u%)
*(*procenat od ukupnog broja slučajeva u kojima je ispitanik davao mito u prethodna tri meseca)*

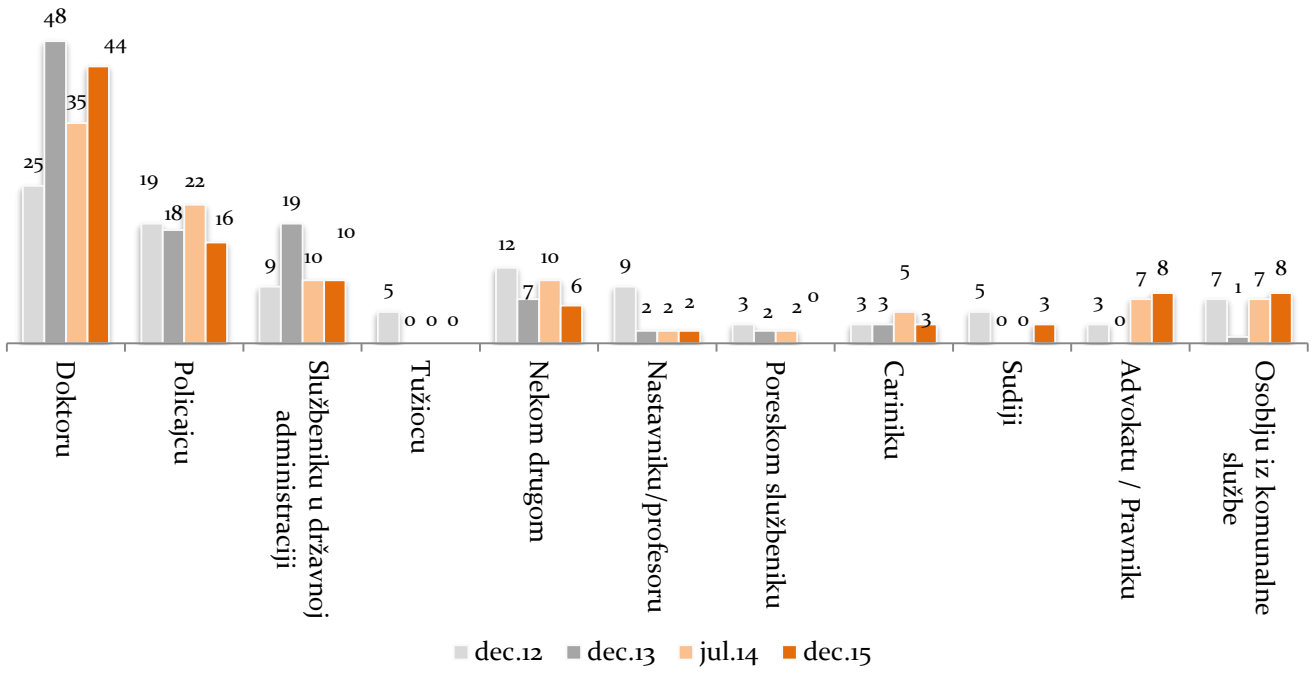

Tako je bilo i ovoga puta. Procenat slučajeva korupcije među lekarima u prethodna tri meseca je povećan za celih 9%, dok je procenat korupcije u policiji niži za 6%. Među ostalim profesijama čiji je korupcioni potencijal ispitivan u ovom istraživanju ne beležimo veće promene u odnosu na prošlogodišnji, julski, ciklus.

I dalje pronalazimo nešto veći broj slučajeva korupcije među advokatima, osobljem iz komunalne službe i u redovima državne administracije.

Grafikon 6 – Šta je razlog za davanje mita?

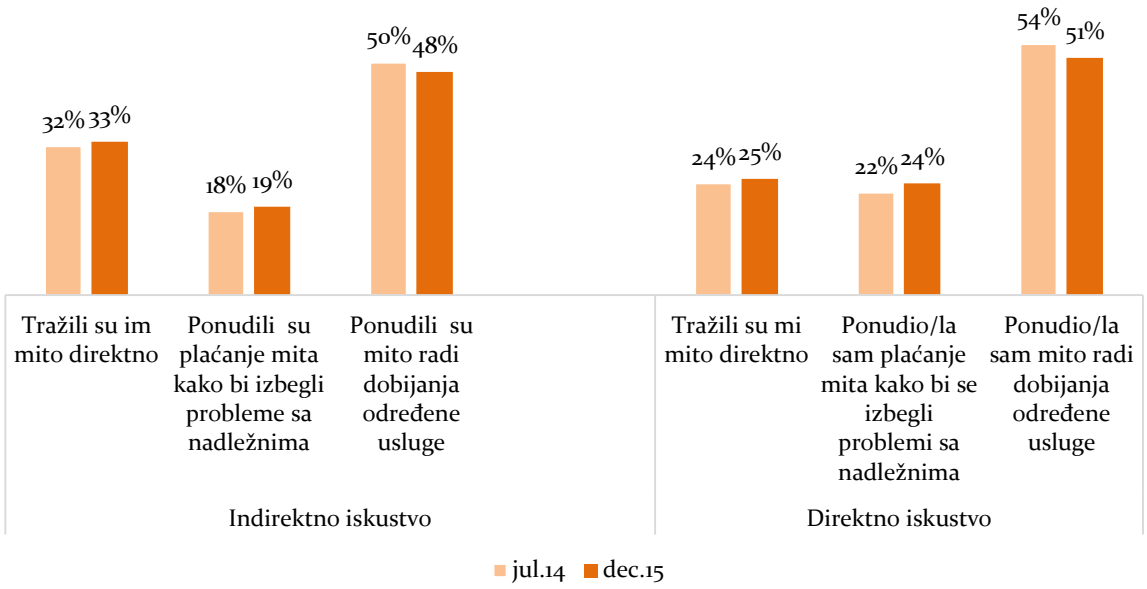

Kada je reč o inicijatorima korupcije, njih generalno ne treba tražiti u redovima navednih profesija već pre svega među samim građanima – grafikon 6. Ovo svakako ne opravdava uzimanje korupcije od strane lekara, policajaca i radnika drugih pomenutih profesija, ali ukazuje da je veoma teško promeniti ustaljene navike po kojima godinama funkcionišu građani Srbije.

I u ovom istraživačkom ciklusu, kao i u prethodnom, pronalazimo više od polovine ispitanika (51%) koji su ponudili mito radi dobijanja određene usluge i skoro jednu četvrtinu (24%) koji su ponudili mito kako bi izbegli probleme sa nadležnima. Dakle, tek jedna četvtina od 8% građana koji su učestvovali u slučajevima korupcije je bila izložena direktnom traženju mita dok su ostali sami ponudili mito radi ostvarivanja protivpravne dobiti.

Kada je reč o indirektnim slučajevima korupcije, onima sa kojima su ispitanici upoznati preko svojih prijatelja, rodbine i poznanika, situacija je veoma slična. Ipak, kod indirektne korupcije u nešto većoj meri pronalazimo slučajeve direktnog traženja mita od strane nadležnih i nešto manji procenat građana koji sami nude mito.

Iako je prosečni iznos mita u poslednja tri meseca relativna stvar koja u velikoj meri zavisi od broja slučajeva korupcije i minimalnih, odnosno maksimalnih iznosa

korišćenih u tu svrhu od strane građana, ipak treba napomenuti nastavak trenda smanjivanja prosečnog iznosa mita - grafikon 7.

Grafikon 7 – Prosečan iznos mita, komparativni prikaz

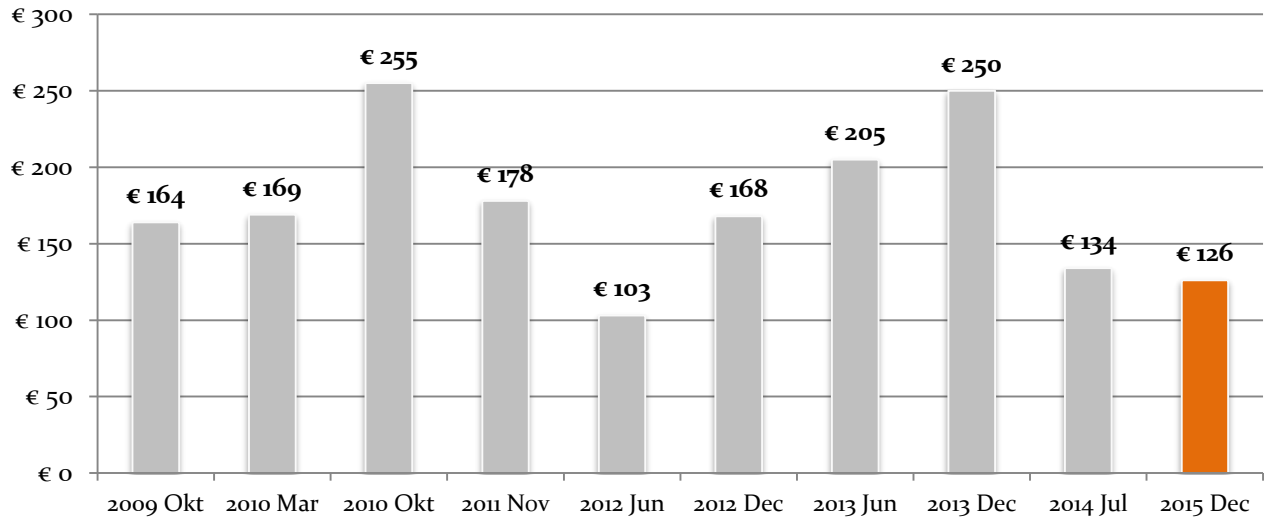

*Prosečni iznos mita je upola manji u odnosu na decembar 2013. godine, za nijansu niži u odnosu na jul 2014. godine i iznosi **126 EVRA**. Ovo je istovremeno drugi najmanji iznos mita od početka ovog istraživačkog projekta.*

Manje od jedne petine ispitanika (18%) koji su učestvovali u davanju mita smatra da je ovaj izdatak bio značajno opterećenje za njihovo domaćinstvo. Za većinu građana koji su učestvovali u slučajevima korupcije, mito nije predstavljalo izdatak koji je u značajnijoj meri opteretio porodični budžet. Svakako da je jedan od faktora koji je uticao na osećaj opterećenja koji mito predstavlja za porodični budžet njegov niži prosečni iznos u poslednja tri meseca.

7. Percepcija i shvatanje korupcije

U prethodnom istraživačkom ciklusu smo zabeležili najbolji rezultat kada je u pitanju smanjenje nivoa korupcije u poslednjih godinu dana. U tom trenutku je nešto manje od jedne trećine ispitanika (31%) smatralo da je nivo korupcije u poslednjih dvanaest meseci donekle (29%) ili veoma (2%) smanjen u periodu od 12 meseci. Ako se uzme u obzir da je prethodno istraživanje sprovedeno neposredno po okončanju izbornog procesa i da je korupcija bila ključna tema u toku izborne kampanje, onda prošlogodišnji rezultat ne predstavlja veliko iznenađenje.

U ovom istraživačkom ciklusu, rezultat je ipak nešto lošiji ali i dalje znatno bolji od procene koju su građani imali u junu 2012. godine, kada je svega 8% ispitanika verovalo da se nivo korupcije malo smanjio u prethodnih godinu dana. U junu 2012. godine je zabeležen najlošiji rezultat po pitanju percepcije smanjenja korupcije u dosadašnjem toku ovog istraživačkog projekta – grafikon 8.

Grafikon 8 – Nivo korupcije u prethodnih godinu dana

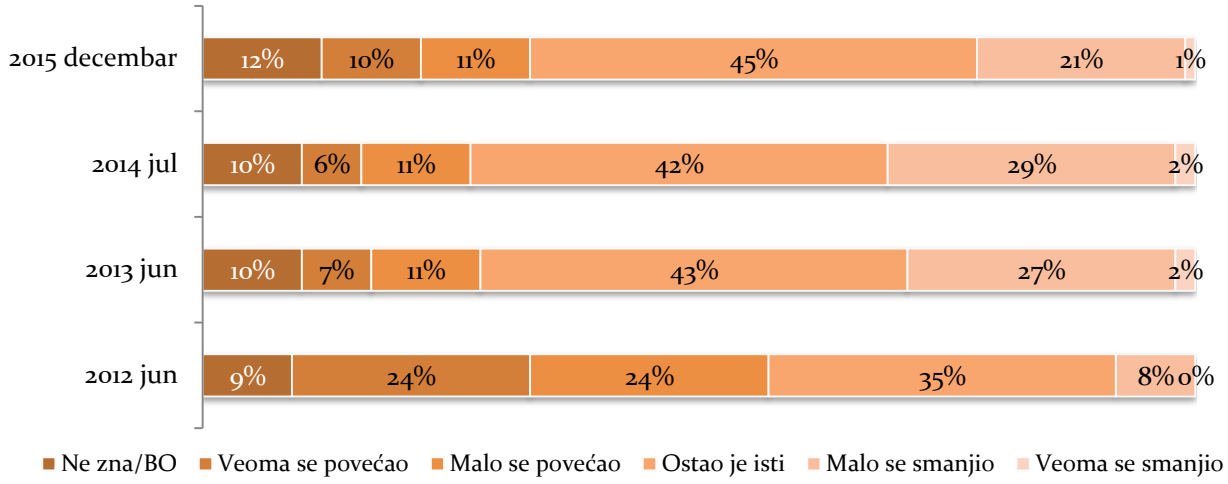

Nešto više od jedne petine ispitanika (22%) veruje da je došlo do smanjenja nivoa korupcije u prethodnih 12 meseci. Procenat onih koji smatraju da je korupcija ostala na istom, prošlogodišnjem, nivou iznosi 45%, dok je procenat onih koji veruju u njeno povećanje 21%.

Nešto lošija percepcija smanjenja korupcije zabeležena u ovom istraživačkom ciklusu u odnosu na post izbornu 2014. godinu uslovila je i niža očekivanja građana za narednih dvanaest meseci – grafikon 9.

U odnosu na prošlogodišnji ciklus kada je celih 37% građana smatralo da će doći do smanjenja nivoa korupcije u godini koja dolazi, ove godine je nivo optimizma po ovom pitanju znatno umereniji.

Grafikon 9 – Nivo korupcije u narednih 12 meseci – očekivanja

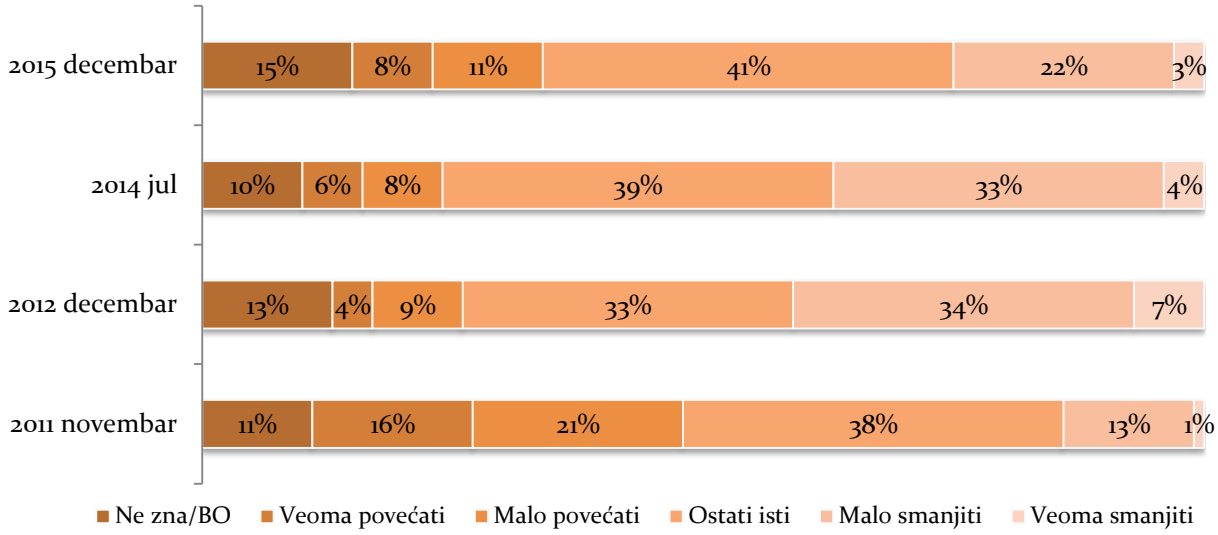

Jedna četvrtina građana koji su uzeli učešće u istraživanju veruje u buduće smanjenje nivoa korupcije u našoj zemlji, što je za celih 12% niže u odnosu na period od pre osamnest meseci. Podsetićemo da je optimizam po pitanju budućnosti borbe protiv korupcije znao da ide i do celih 41% u decembru 2012. godine, ali i da „padne“ na nevelikih 14% u novembru 2011.

Percepcija građana o potencijalnom ishodu borbe protiv korupcije značajno varira od političkih i aktuelnih društvenih dešavanja koja odlikuju trenutak. Izborna kampanja 2014. godine koja je za glavnu temu (potenciranu od strane svih izbornih aktera) imala borbu protiv korupcije značajno je podigla očekivanja građana. Sličnu situaciju smo imali i u decembru 2012. godina kada su posle brojnih hapšenja građani bili uvereni da vlasti ozbiljno rade na sprečavanju korupcije u zemlji.

Sa druge strane, trenutni fokus republičkih vlasti na rešavanje objektivnih ekonomskih problema je u velikoj meri uticao na to kako će građani projektovati borbu protiv korupcije u narednom periodu i da li je smatraju primarnim ciljem nadležnih organa.

Bez obzira na nešto niži nivo optimizma po pitanju rezultata borbe protiv korupcije u narednom periodu, građani Srbije su itekako svesni negativnih posledica koje ova pojava ima na skoro svaki segment života.

Više od polovine anketiranih (51%) smatra da korupcija umereno i veoma mnogo utiče na njihov lični život, 64% građana je uvereno u negativan uticaj korupcije na poslovno okruženje, a 78% ističe negativan uticaj koji korupcija ima na političke prilike u Srbiji.

Grafikon 10 – Da li su i u kojoj meri sledeće stvari primeri korupcije (u%)?[1]

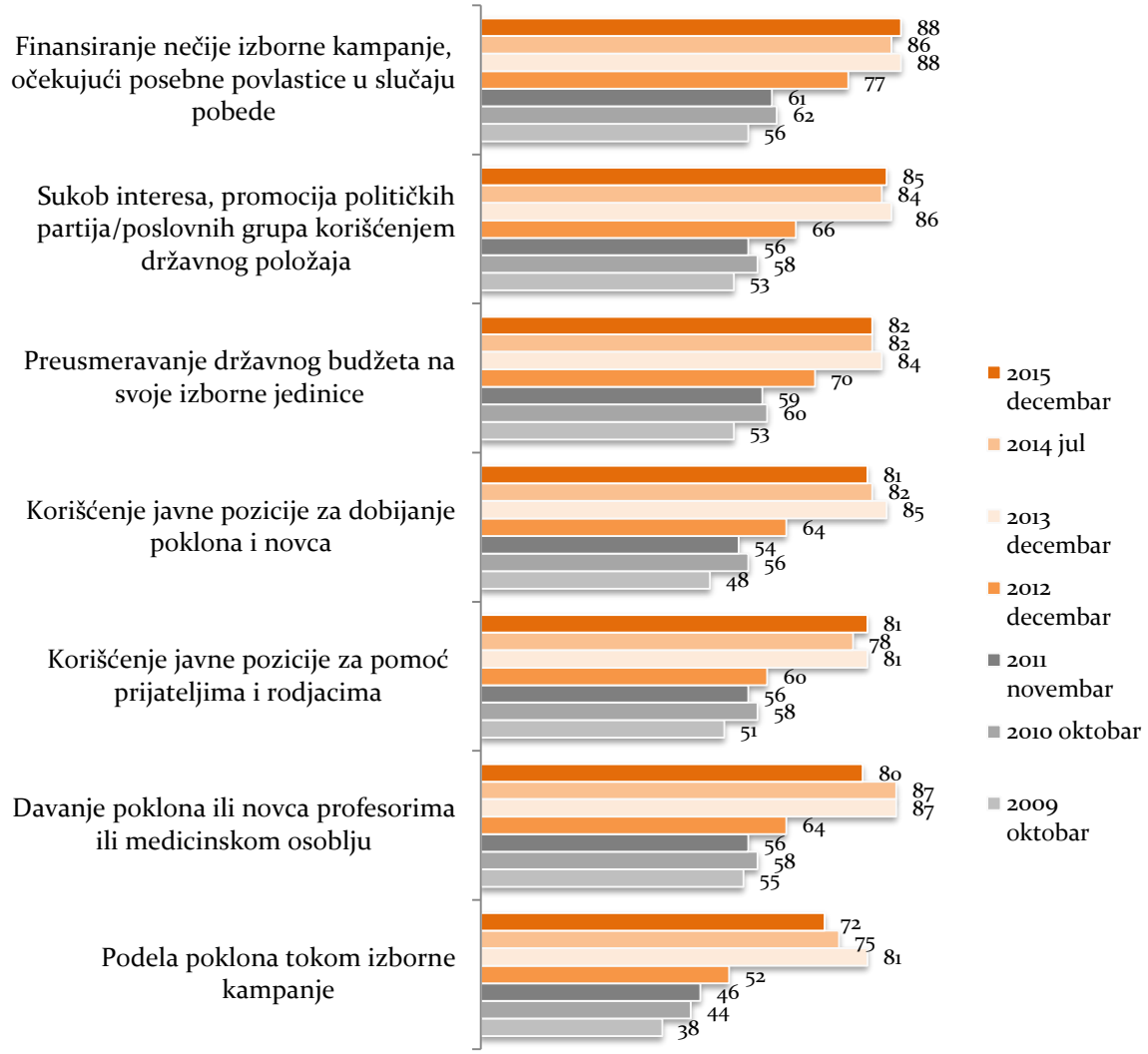

[1] Procenti predstavljeni u grafikonu 10 su dobijeni sabiranjem odgovora ispitanika koji su se složili da se navedene aktivnosti u osrednjoj i u velikoj meri mogu smatrati korupcijom.

Svest građana o tome koliko je štetna korupcija i koji su sve njeni pojavni oblici je i u ovom ciklusu o(p)stala na visokom nivou – grafikon 10. Finansiranje političkih partija u predizbornoj kampanji u iščekivanju povlastica ukoliko te političke partije osvoje vlast na izborima, iz ciklusa u ciklus je sve veći procenat ispitanika ocenjivao kao koruptivnu radnju. Ovaj vid finansiranja političke ideje radi ostvarivanja lične koristi je 88% ispitanika ocenilo kao jedan od pojavnih oblika korupcije, a to je za 2% više nego u prethodnom periodu.

Kod ostalih pojavnih oblika koruptivnog ponašanja pronalazimo procente slične prošlogodišnjim, sa tim da je nešto smanjen procenat građana koji podelu poklona u toku izborne kampanje i davanje poklona medicinskom i prosvetnom osoblju smatraju korupcijom.

Građani Srbije se u najvećoj meri oslanjaju na medije po pitanju prikupljanja informacija različitog karaktera. Nema većih razlika ni kada je u pitanju informisanje o slučajevima korupcije – grafikon 11.

Grafikon 11 – Izvori informacija o korupciji

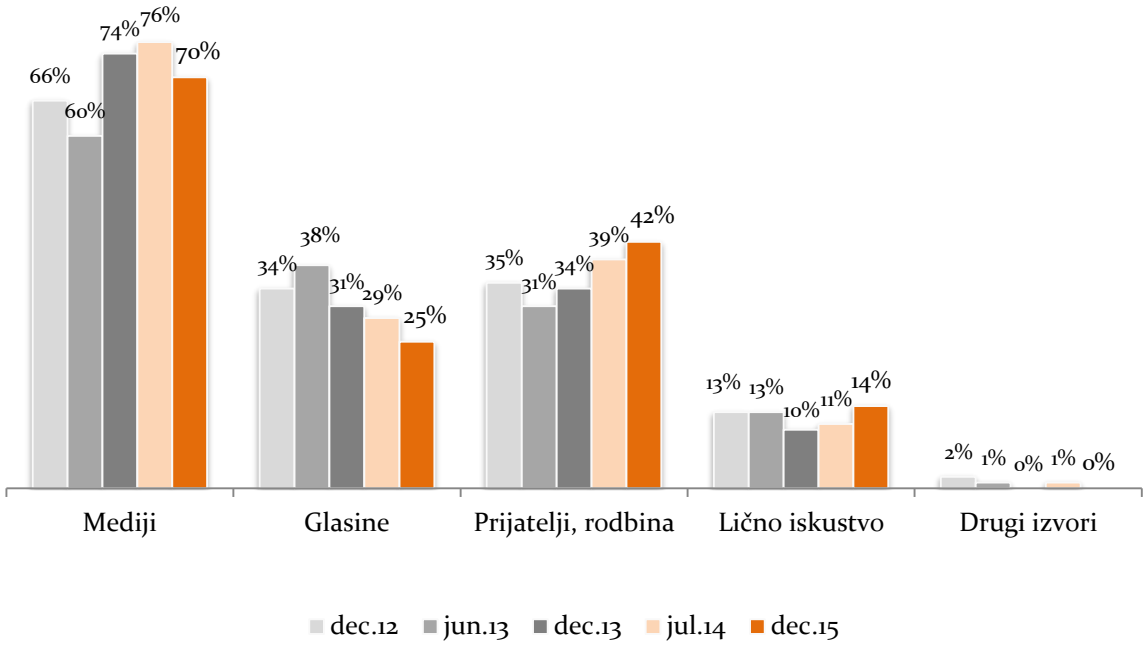

Nešto manji procenat građana (mada i dalje velikih 70%) u odnosu na dva prethodna istraživačka ciklusa informacije o korupciji traži putem medija. Glasine, odnosno nepouzdane informacije o koruptivnim radnjama, su izvor informacija za četvrtinu ispitanika, što je za 4% manje nego u prethodnom ciklusu istraživanja.

Osim medija, građani informacije o postojanju korupcije dobijaju kroz lično iskustvo (14%) kao i od strane ljudi u koje imaju poverenja, a to su rođaci, prijatelji i kolege sa posla (42%).

Tabela 1 – Koliko se slažete sa tvrdnjama navedenim u tabeli?

Korupcija uopšte	Ciklus	ne zna/BO	slažem se	delimično se slažem	delimično se ne slažem	ne slažem se
U Srbiji ne postoji volja za pravim i efikasnim iskorenjivanjem korupcije	dec.12	6	40	20	15	19
	jun.13	6	50	19	13	12
	dec.13	6	39	22	16	16
	jul.14	6	43	22	15	14
	dec.15	**8**	**56**	**22**	**8**	**6**
Korupcija se može iskoreniti samo strogim kažnjavanjem počinilaca	dec.12	3	71	15	5	6
	jun.13	3	73	15	5	4
	dec.13	3	72	15	7	4
	jul.14	2	72	16	6	4
	dec.15	**3**	**73**	**14**	**5**	**5**
Korupcija se može iskoreniti samo otklanjanjem njenih uzroka	dec.12	3	66	18	8	5
	jun.13	5	64	18	8	6
	dec.13	4	68	18	6	5
	jul.14	4	66	19	6	5
	dec.15	**3**	**70**	**17**	**6**	**4**
Svaka institucija podjednako treba da bude odgovorna za sprečavanje i borbu protiv korupcije „u svojim redovima”	dec.12	4	71	16	6	3
	jun.13	5	73	14	6	2
	dec.13	3	73	14	5	5
	jul.14	3	71	17	4	5
	dec.15	**2**	**76**	**13**	**5**	**4**
Specijalizovane institucije (policija, pravosuđe, Agencija) treba da imaju “glavnu reč” u borbi protiv korupcije	dec.12	4	68	18	6	4
	jun.13	4	58	25	8	5
	dec.13	4	64	19	10	4
	jul.14	4	64	20	8	4
	dec.15	**3**	**67**	**17**	**8**	**5**
U borbi protiv korupcije nema saradnje i koordinacije između različitih institucija	dec.12	17	46	22	9	6
	jun.13	14	50	19	10	7
	dec.13	14	48	20	11	8
	jul.14	13	50	20	11	6
	dec.15	**13**	**55**	**17**	**9**	**6**

U tabeli 1 su predstavljene tvrdnje koje se odnose na korupciju, njene pojavne oblike i eventualne načine za sprečavanje ove pojave. Hteli smo da utvrdimo stav građana prema

ovim tvrdnjama i samim tim njihovu senzibilnost prema korupciji i načinima njenog ispoljavanja. Ispitanicima je bilo omogućeno da se o svakoj od navedenih tvrdnji odrede na skali od 1=slažem se, do 5=ne slažem se.

Odgovori na tvrdnje navedene u tabeli pokazuju da nema većih promena u odnosu na prethodne istraživačke cikluse. Ispitanici i dalje deklarativno iskazuju prilično oštre stavove prema koruptivnim radnjama, pa je tako 87% ispitanika uvereno da je neophodno strogo kažnjavanje učesnika u korupciji. Istovetan procenat građana smatra da se korupcija može sprečiti otklanjanjem njenih uzroka.

Građani, njih 89%, konstantno kroz ovaj istraživački projekat zahtevaju da sve institucije preuzmu odgovornost za rešavanje problema potencijalne korupcije unutar svojih redova.

Načelno, većina podataka dobijenih kroz ispitivanje navedenih tvrdnji se ne razlikuje značajno od onih koji su dobijeni u prethodnim ciklusima. Ipak treba navesti zabrinjavajući podatak da je značajno povećan procenat građana koji izražavaju sumnju da u Srbiji postoji volja za pravim i efikasnim iskorenjivanjem korupcije.

U ovogodišnjem istraživačkom ciklusu, 78% anketiranih građana je posumnjalo u postojanje želje da se u Srbiji iskoreni korupcija, što je za celih 13% više nego u prethodnom istraživanju iz jula 2014. godine. Razloge za povećanje stepena sumnje građana u postojanje želje da se u Srbiji iskoreni korupcija treba tražiti u sve većem nestrpljenju građana da brojni slučajevi korupcije konačno dobiju sudski epilog.

8. Percepcija korupcije po oblastima

U poslednja dva istraživačka ciklusa, julskom iz 2014. godine i ovom, beležimo ohrabrujući i značajan pad percepcije korupcije u institucijama sistema – grafikon 12.

Grafikon 12 – Institucije sa nivoom percepcije korupcije iznad 50%

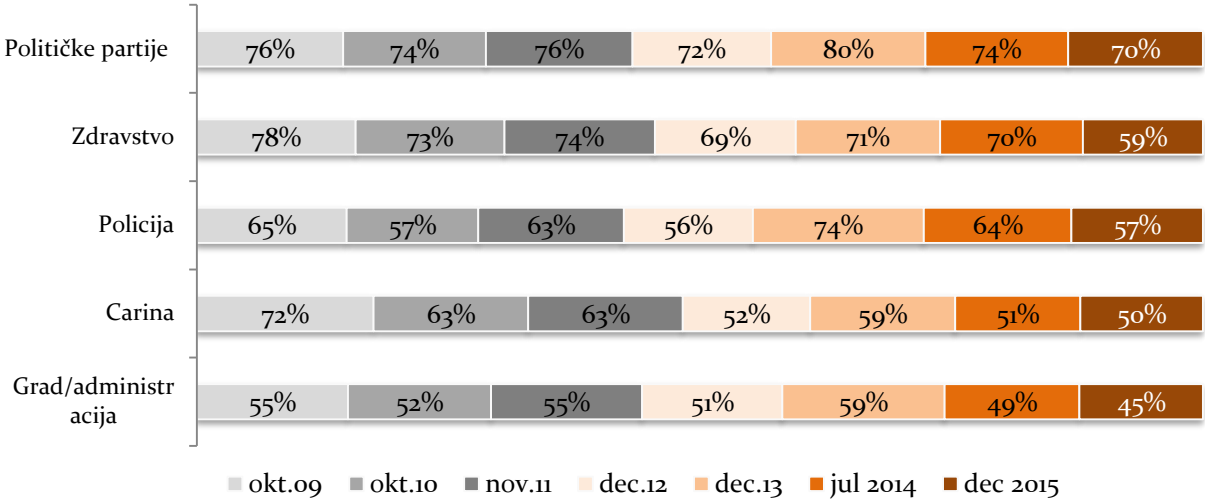

Iako je procenat građana koji dovode u pitanje kapacitete institucija veoma visok, ipak treba ukazati na to da je značajno niži u odnosu na prethodni ciklus, a posebno u odnosu na period od pre dve godine (decembar 2013. godine).

U institucijama koje građani doživljavaju tradicionalno podložnim korupciji, beležimo pomake koji su kod nekih veoma značajni (zdravstvo i policija) dok su kod drugih simbolični (političke partije, carina, gradska administracija). Iako se radi o simboličnom napretku, treba uzeti u obzir da je ovo već drugi istraživački ciklus u kome je taj napredak zabeležen što može predstavljati potencijalni trend koji bi ovim institucijama omogućio da promene percepciju građana o njihovom radu.

Za 70% građana političke partije su i dalje korumpirane, dok 59% ispitanika to isto misli i za zdravstveni sistem. Zdravstvo je, i pored značajnog napretka, i dalje na drugom mestu na listi najkorumpiranijih institucija prema subjektivnoj proceni građana Srbije.

Percepcija korupcije u zdravstvu je niža za celih 11% iako je u prethodna tri meseca procenat građana koji tvrde da su korumpirali lekara porastao za 9%. Sve je manji procenat ispitanika koji sumnjaju u metode poslovanja gradske uprave 45%. U odnosu na decembar 2013. godine broj građana koji veruju da je gradska uprava korumpirana manji je za celih 14%. Ovo je već drugi istraživački ciklus u kome je procenat ispitanika koji gradsku upravu percipiraju korumpiranom manji od 50%.

Pozitivne promene beležimo i po pitanju rada većine ključnih institucija sistema – grafikon 13.

Grafikon 13 – Nivo percepcije korupcije u ključnim institucijama sistema

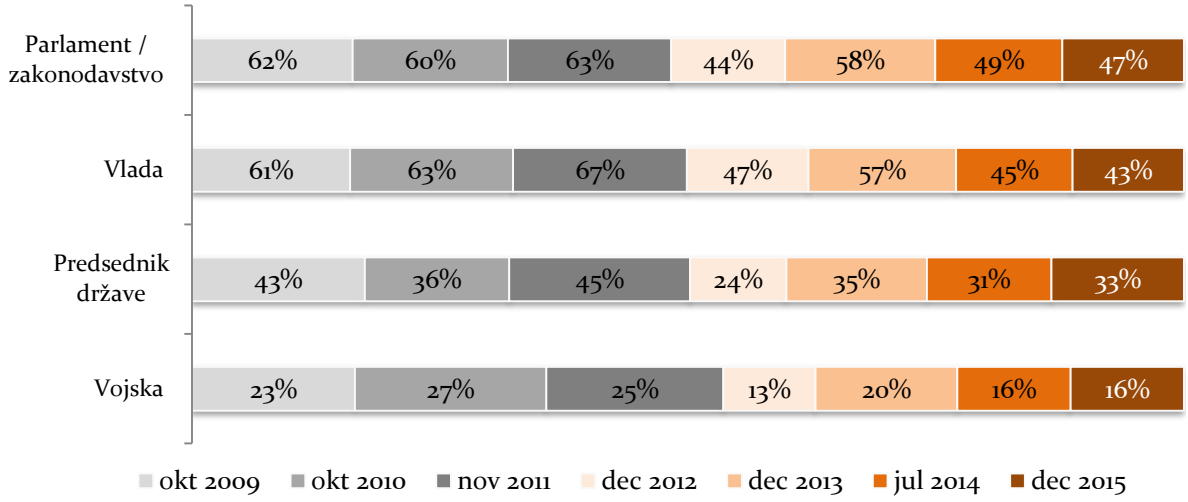

Republička Vlada u ovom istraživačkom ciklusu beleži najbolje rezultate od kraja 2009. godine, odnosno od početka ovog istraživačkog projekta. Nešto više od dve petine (43%) građana smatra da je Vlada korumpirana institucija. Ovo je rezultat koji je, iako i dalje veoma zabrinjavajući, za 2% bolji od prethodnog najboljeg zabeleženog u julu 2014. godine.

Osim republičke Vlade, i Narodna Skupština beleži napredak u odnosu na leto 2014. godine. Procenat ispitanika koji su uvereni da u parlamentu postoji korupcija iznosi 47%, čime se ova institucija približava svom najboljem rezultatu zabeleženom u decembru 2012. godine kada je 44% smatralo nacionalni parlament korumpiranom institucijom.

Trećina građana (33%) sumnja da je predsednik republike korumpiran, što je za 2% lošiji rezultat u odnosu na prethodno istraživanje i čini ovu insituciju jedinom među institucijama čiji je rezultat za nijansu lošiji od prethodnog.

Treba istaći da je predsednik, uz vojsku u čiji rad građani tradicionalno ne sumnjaju, jedna od institucija u čiju korupciju sumnja najmanji procenat građana.

U ovom trenutku 16% građana sumnja da unutar vojske postoji korupcija, što je rezultat na nivou julskog iz 2014. godine i drugi najbolji rezultat od kada se sprovode istraživanja o stavovima građana Srbije prema korupciji.

Osim institucije predsednika, ostale institucije kod koji je zabeležen povećan procenat percepcije korupcije u odnosu na prethodni istraživački ciklus su: mediji (sa 53% na 57%), NVO (sa 27% na 34%) i verska tela (sa 27% na 32%).

Grafikon 14 – Percepcija korupcije – ostale institucije

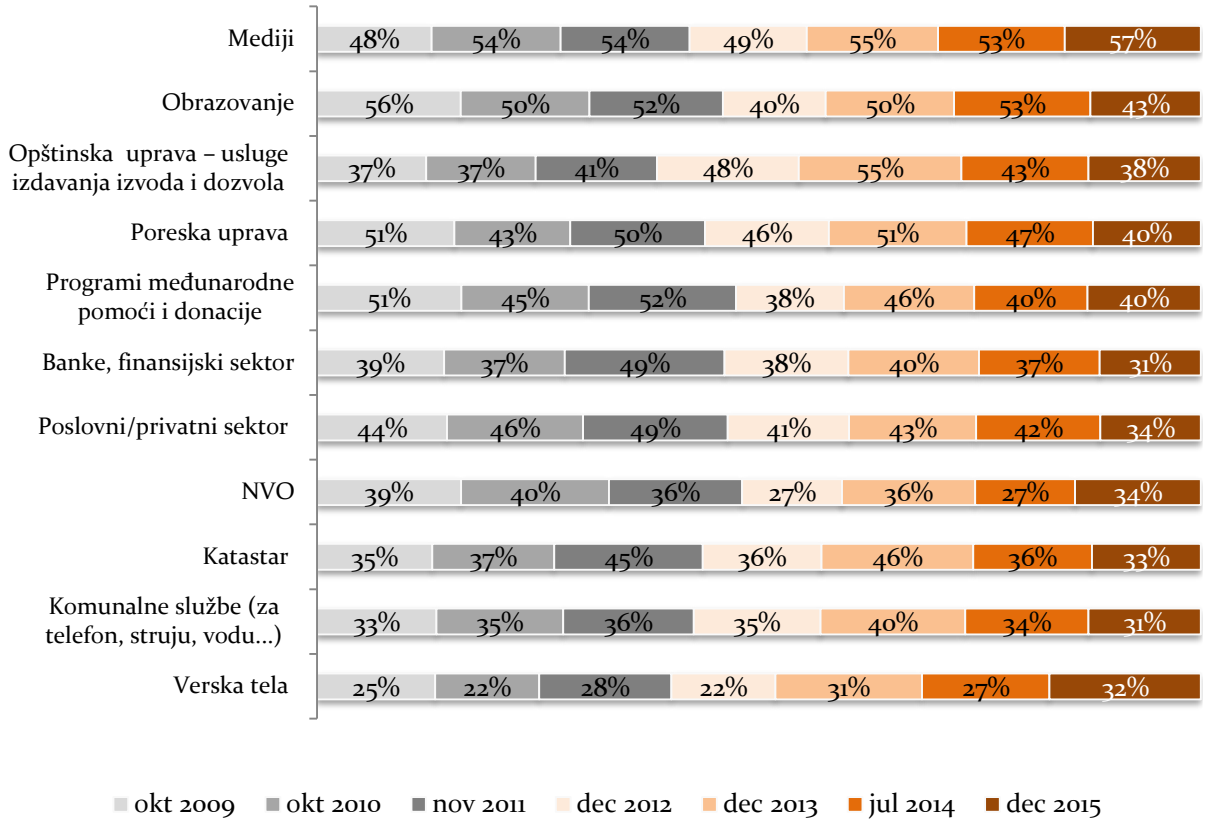

Sve je manji procenat građana koji veruju da mediji nisu korumpirani. U ovom trenutku je 57% građana iskazalo sumnju u postojanje korupcije u medijima, što je najlošiji rezultat od početka istraživačkog projekta. Slična je situacija i sa verskim telima u koje sumnja 32% ispitanika što je najlošiji rezultat od 2009. godine i početka merenja.

Ohrabrujuće rezultate beležimo u oblasti obrazovanja gde je procenat onih koji veruju u korumpiranost obrazovnih institucija niži za 10% u odnosu na prethodnu godinu i drugi najniži od 2009. godine. Takođe, građani smatraju da je došlo do napretka, to jest da je došlo do smanjenja korupcije u poreskim upravama (sa 47% na 40%), opštinama i opštinskoj upravi (sa 43% na 38%), bankarskom sektoru (sa 37% na 31%), poslovnom/privatnom sektoru (sa 42% na 34%).

8.1 Korupcija po sektorima – zdravstvo

Politika i zdravstvo se i dalje smatraju najkorumpiranijim oblastima javnog života u Srbiji. Iako je procenat ispitanika koji smatraju zdravstvo korumpiranim smanjen za 11% u odnosu na prethodnu godinu (videti grafikon 12) zdravstvo je posle političkih partija oblast koju građani smatraju oblašću visokog rizika za postojanje korupcije.

Više od dve petine (44%) slučajeva korupcije zabeleženih u prethodna tri meseca dolazi iz zdravstva – grafikon 5.

Grafikon 15 – Percepcija korupcije u zdravstvu (u%)

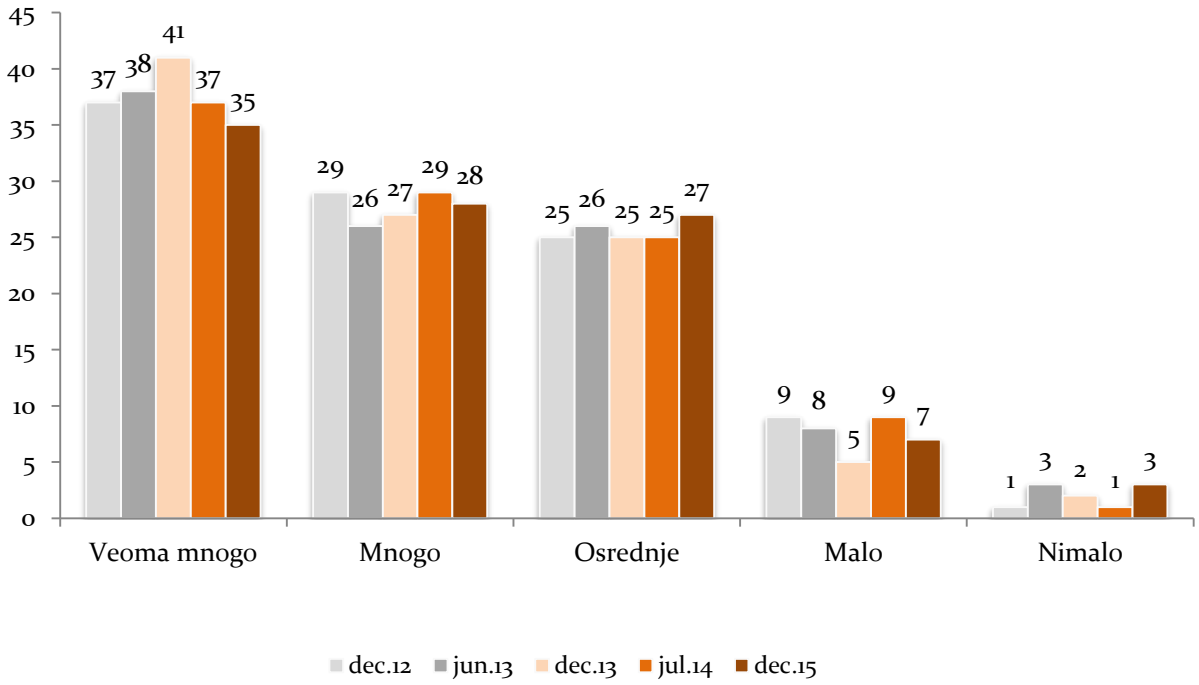

Zanimljivo je da je, i pored povećanog procenta slučajeva davanja mita lekarima u poslednja tri meseca, nešto smanjen broj građana koji smatraju da u zdravstvu ima mnogo i veoma mnogo korupcije – grafikon 15.

No i pored toga, skoro dve trećine građana (63%) smatra da u zdravstvu postoji mnogo (28%) i veoma mnogo (35%) korupcije.

Građanima smo omogućili da na skali od *1=nema korupcije; do 5=korupcija je veoma izražena*, ocene da li je i u kojoj meri korupcija u zdravstvu izražena. Svaki deseti

ispitanik smatra da je korupcija u zdravstvu izražena u maloj meri ili da je nema uopšte, a nešto više od jedne četvrtine (27%) ocenjuje srpsko zdravstvo osrednje korumpranim.

Prosečna ocena prisustva korupcije u zdravstu na skali od 1 do 5 iznosi i dalje prilično visokih 3,84 što je ipak niže nego u prethodnim istraživačkim ciklusima.

Grafikon 16 – Na osnovu čega smatrate da je kod nas raširena korupcija u zdravstvu?

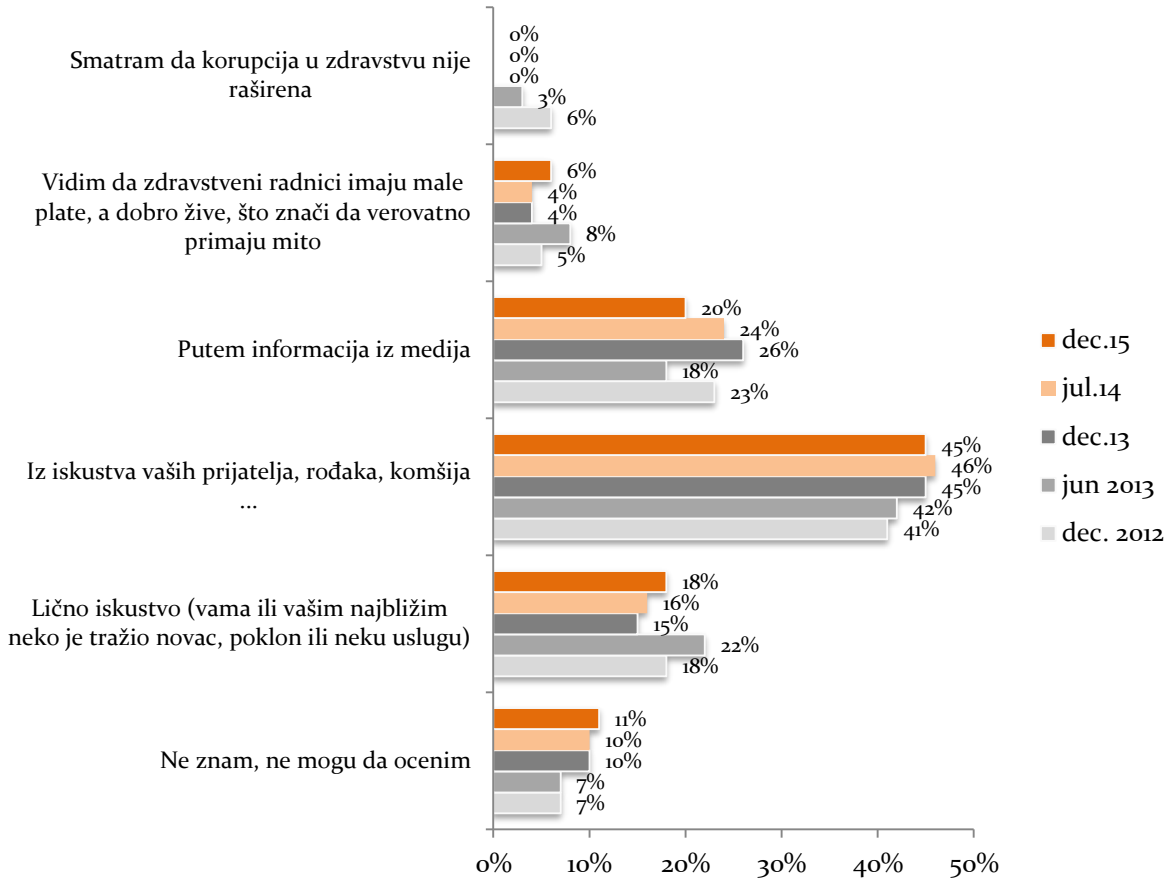

Ono što posebno zabrinjava kada je reč o percecpiji korupcije u sistemu zdravstva jeste to što građani svoj stav prema ovoj temi formiraju na osnovu ličnog iskustva i iskustva njima bliskih ljudi, rodbine i prijatelja – grafikon 16.

Nešto manje od jedne petine ispitanika (18%) tvrdi kako su se na osnovu ličnog iskustva uverili u postojanje korupcije u zdravstvu, dok je 45% građana o ovoj pojavi informisano od strane njima bliskih ljudi.

Medijska uloga u informisanju građana o postojanju krupcije u zdravstvu je značajno niža u odnosu na onu koju mediji imaju kada je reč informacijama o postojanju korupcije u drugim oblastima. Svega jedna petina građana (20%) se informiše o slučajevima korupcije u zdravstvu putem medija.

U tabeli 2 su predstavljeni nalazi koji nam ukazuju na stepen slaganja građana sa tvrdnjama koje se odnose na korupciju u zdravstvu i njene pojavne oblike.

Tabela 2 – Koliko se slažete sa tvrdnjama navedenim u tabeli?

Zdravstvo	Ciklus	ne zna/BO	slažem se	delimično se slažem	delimično se ne slažem	ne slažem se
Piće, kafa ili bombonjera koje se daju lekarima ili sestrama nisu mito, to je samo pažnja prema ljudima koji nam čine usluge i pomažu nam	dec.12	5	36	23	15	21
	jun.13	4	40	19	19	19
	dec.13	5	37	21	19	19
	jul.14	5	36	26	13	20
	dec.15	**4**	**46**	**20**	**14**	**16**
Mito i korupcija su rak-rana našeg zdravstva	dec.12	6	57	23	7	7
	jun.13	6	57	20	11	7
	dec.13	4	59	22	11	5
	jul.14	5	57	23	9	6
	dec.15	**4**	**53**	**24**	**12**	**7**
Ako hoćeš nešto preko reda, normalno je da daš nešto onome ko ti je pomogao	dec.12	5	19	20	18	37
	jun.13	6	24	19	19	32
	dec.13	7	23	22	22	27
	jul.14	5	23	23	15	34
	dec.15	**4**	**29**	**21**	**16**	**30**
Nije pošteno da se korupcija opravdava malim platama zaposlenih u zdravstvu	dec.12	6	59	18	10	7
	jun.13	6	69	14	5	6
	dec.13	6	62	16	9	7
	jul.14	6	64	15	8	7
	dec.15	**3**	**61**	**18**	**12**	**6**
Korupcije u zdravstvu ne bi bilo da pacijenti ne nude mito lekarima i sestrama	dec.12	6	24	23	20	27
	jun.13	8	25	20	20	27
	dec.13	7	29	19	19	27
	jul.14	8	27	18	21	26
	dec.15	**4**	**31**	**21**	**19**	**25**
Trebalo bi zabraniti da se bilo šta daje lekarima i sestrama, pa i najmanje sitnice (piće, kafa, čokolada)	dec.12	5	38	22	14	21
	jun.13	7	34	15	14	29
	dec.13	7	37	18	17	22
	jul.14	6	40	15	15	24
	dec.15	**4**	**41**	**11**	**18**	**26**

Nalazi u ovoj tabeli se ne menjaju značajno iz ciklusa u ciklus. Građani generalno osuđuju mito i korupciju u zdravstvu i 77% ispitanika smatra da su ove pojave „rak rana

našeg zdravstva“. Građani se u visokm procentu (79%) slažu i da postojanje korupcije u zdravstvu ne treba pravdati niskim primanjima zaposlenih.

Međutim, zanimljivo je da polovina građana, bez obzira na relativno čvrst stav o štetnosti korupcije u institucijama zdravstva, podržava ideju da ukoliko vas neko pusti preko reda treba zauzvrat da bude i nagrađen zbog toga. Ispitanici su podeljeni između onih koji smatraju da sitni pokloni poput pića, kafe, čoklade ne predstavljaju mito i korupciju (66%) i onih koji tvrde da bi svaku vrstu čašćavanja u zdravstvu, pa makar ona bila i simbolična (52%), trebalo ukinuti.

Zanimljivo je da unutar obe grupe ispitanika, iz ciklusa u ciklus, beležimo rast i konstantnost podržavanja ideje da se nagrađivanje odobri ili zabrani. Ovaj podatak se da tumačiti time da je dobar deo građana koji je načelno protive ideji kupovine pića ili čokolade ipak u praksi podlegao (ili bi podlegao) ustaljenim normama ponašanja prosečnog građanina Srbije.

Tabela 3 – Percepcija nivoa korupcije kod zdravstvenih radnika u Srbiji

Koliko je mita među?	ciklus	ne zna/BO	uopšte nisu korumpirani	malo su korumpirani	umereno su korumpirani	prilično su korumpirani	veoma su korumpirani
Medicinske sestre i tehničari	dec.12	7	15	24	27	15	12
	jun.13	5	12	27	27	15	14
	dec.13	8	12	23	25	16	16
	jul.14	9	14	21	26	14	16
	dec.15	**10**	**12**	**30**	**26**	**13**	**9**
Administrativno osoblje u bolnicama	dec.12	13	20	23	21	12	10
	jun.13	13	23	22	20	12	10
	dec.13	13	17	23	19	16	12
	jul.14	16	14	21	25	12	12
	dec.15	**17**	**15**	**24**	**24**	**11**	**9**
Lekari	dec.12	5	4	7	19	29	36
	jun.13	5	3	6	20	26	40
	dec.13	6	2	9	16	22	46
	jul.14	6	2	6	18	26	42
	dec.15	**9**	**4**	**9**	**18**	**24**	**36**
Filijale Republičkog fonda zdravstvenog osiguranja	dec.12	28	9	8	18	19	18
	jun.13	27	9	5	21	18	20
	dec.13	26	5	9	18	18	23
	jul.14	28	6	9	18	20	19
	dec.15	**28**	**7**	**12**	**16**	**15**	**22**

Kada je reč o percepciji korupcije među medicinskim osobljem nema značajnijih promena u odnosu na ranije istraživačke cikluse i lekari se i dalje kotiraju kao nosioci korupcije u zdravstvu – tabela 3. Ipak, u ovom istraživačkom ciklusu skoro sve profesije unutar sistema beleže bolje rezultate u odnosu na prethodni period, neke čak i najbolje od početka merenja nivoa korupcije kroz ova istraživanja.

Lekari su prema mišljenju građana glavni uzročnici korupcije u zdravstvenom sistemu iako je u ovom ciklusu zabeležen rekordno nizak procenat ispitanika koji ih smatraju prilično i veoma mnogo korumpiranom profesijom.

Građani i dalje smataju da su medicinske sestre/tehničari i administrativno osoblje manje korumpirani u odnosu na lekare i radnike RFZO. Medicinske sestre/tehničare prilično i veoma korumpiranim smatra nešto više od jedne petine ispitanika (22%) što je za celih 8% manje u odnosu na 2014. godinu i predstavlja najbolji rezultat od 2009. godine na ovamo. Najbolji rezultat od kada vršimo merenja beležimo i kada je reč o administrativnom osoblju zaposlenom u zdravstvenim ustanovama. Jedna petina ispitanika tvrdi da među radnicima ovog profila postoji izražena korupcija, što je za 4% niže nego u julu 2014. godine i takođe predstavlja najbolji rezultat od početka ovog istraživačkog projekta.

Napredak koji se ogleda kroz smanjenu percepciju korupcije je primetan i kada je reč o medicinskim ustanovama – tabela 4. U svim ustanovama čiji integritet je ispitivan u ovom istraživanju primetni su bolji rezultati u odnosu na prethodne istraživačke cikluse. Iako su procenti percepcije korupcije i dalje značajni, postepeni napredak u odnosu na prethodni period je svakako ohrabrujući.

Osećaj postojanja korupcije unutar zdravstvene ustanove kod građana je povezan sa uslugom koju ta ustanova pruža. Što su složenije medicinske usluge i medicinski zahvati koje ustanova pruža, to je veća percepcija korupcije u njima od strane prosečnog građanina.

Primarna zdravstvena zaštita koju pružaju domovi zdravlja je ocenjena kao najmanje koruptivna medicinska usluga. Domove zdravlja korumpiranim smatra manje od jedne petine ispitanika (18%), od čega 11% u velikoj i 7% u veoma velikoj meri. U centrima za rehabilitaciju korupciju percipira nešto manje od jedne trećine ispitanika (30%) što je za 1% niže u odnosu na 2014. godinu.

Obe ustanove su zabeležile najbolji rezultat od kada se vrše merenja kroz ovaj vid istraživanja.

Tabela 4 – Percepcija nivoa korupcije u medicinskim ustanovama

Zdravstvene institucije	ciklus	ne zna/BO	ne postoji uopšte	u maloj meri	u osrednjoj meri	u velikoj meri	u veoma velikoj meri
Domu zdravlja	dec.12	6	15	32	26	13	8
	jun.13	6	16	28	25	13	12
	dec.13	11	12	27	17	18	15
	jul.14	11	12	25	25	14	13
	dec.15	**11**	**12**	**31**	**28**	**11**	**7**
Opštoj bolnici	dec.12	10	5	15	26	25	18
	jun.13	8	6	17	26	24	18
	dec.13	11	5	15	24	20	26
	jul.14	11	5	12	27	23	22
	dec.15	**13**	**6**	**14**	**30**	**23**	**14**
Kliničko bolničkom centru	dec.12	15	4	9	20	26	25
	jun.13	16	3	9	23	22	27
	dec.13	23	4	8	18	22	26
	jul.14	18	3	7	23	23	26
	dec.15	**20**	**4**	**9**	**22**	**24**	**21**
Kliničkom centru	dec.12	15	5	9	22	26	23
	jun.13	16	3	9	20	26	26
	dec.13	23	4	7	17	22	28
	jul.14	18	4	6	22	23	27
	dec.15	**22**	**4**	**7**	**21**	**22**	**24**
Rehabilitacionom centru (banje, lečilišta i sl...)	dec.12	23	7	13	26	19	13
	jun.13	25	7	13	24	18	13
	dec.13	29	8	9	20	16	18
	jul.14	31	5	12	21	14	17
	dec.15	**30**	**7**	**13**	**20**	**16**	**14**

Iako niža u odnosu na raniji period, percepcija korupcije je i dalje najizraženija u ustanovama poput kliničko bolničkih centara, kliničkih centara i opštih bolnica.

Istovremeno, medicinski zahvati koji su mogući u ovim ustanovama su ocenjeni kao oni za koje je neophodno dati najveći iznos mita – tabela 5.

„Najskuplje" medicinske usluge su smeštanje u bolničku ustanovu (180€), operacija (440 €), operacija preko reda (646 €) i produženje bolovanja kod lekarske komisije (202 €).

Procena mita koji je neophodan za obični i laboratorijski pregled je nešto veća u odnosu na 2014. godinu, dok je za specijalistički pregled potrebno izdvojiti nešto manje novca nego pre osamnaest meseci.

Bez obzira na to što je procena građana o visini mita za pojedine zahvate veća u odnosu na prethodni ciklus, treba istaći da se smanjio broj ispitanika koji smatraju da je za složenije zahvate mito zaista neophodno.

Tabela 5 – Da li je potrebno mito za...

Da li je potrebno mito za...?	Ciklus	Ne zna, BO	Ne, nije potrebno mito	Potrebno je mito	Prosečni iznos mita
Običan pregled	dec.12	31	63	6	54 €
	jun.13	23	73	4	32 €
	dec.13	32	60	8	48 €
	jul.14	37	54	9	30 €
	dec.15	**30**	**64**	**6**	**40 €**
Laboratorijski pregled	dec.12	32	64	4	55 €
	jun.13	25	70	5	36 €
	dec.13	34	58	8	50 €
	jul.14	39	53	8	36 €
	dec.15	**33**	**62**	**5**	**79 €**
Specijalistički pregled	dec.12	37	38	25	114 €
	jun.13	28	44	28	79 €
	dec.13	39	36	25	84 €
	jul.14	42	29	29	91 €
	dec.15	**39**	**39**	**22**	**86 €**
Smeštaj u zdravstvenu ustanovu	dec.12	44	29	27	154 €
	jun.13	37	32	31	144 €
	dec.13	46	28	26	162 €
	jul.14	50	19	31	163 €
	dec.15	**46**	**30**	**24**	**180 €**
Operaciju	dec.12	37	16	48	438 €
	jun.13	29	22	49	380 €
	dec.13	39	19	42	431 €
	jul.14	41	12	47	412 €
	dec.15	**39**	**20**	**41**	**440 €**
Operaciju preko reda	dec.12	37	9	55	704 €
	jun.13	34	8	58	549 €
	dec.13	43	5	52	653 €
	jul.14	43	6	51	762 €
	dec.15	**42**	**10**	**48**	**646 €**
Produženje bolovanja kod lekarske komisije	dec.12	60	18	22	226 €
	jun.13	59	18	23	164 €
	dec.13	65	15	20	189 €
	jul.14	64	14	22	258 €
	dec.15	**58**	**21**	**21**	**202 €**

Jedan od oblika korupcije koji potenciraju građani predstavlja odnos između lekara i farmaceutskih kompanija – grafikoni 17 i 18. Dve petine građana je prilikom posete lekaru bilo u situaciji da su im preporučeni lekovi jednog od farmaceutskih proizvođača koji posluju na tržištu.

Grafikon 17 - Da li ste bili u situaciji da Vam lekar, prilikom prepisivanja terapije, sugeriše i favorizuje lekove jedne farmaceutske kompanije?

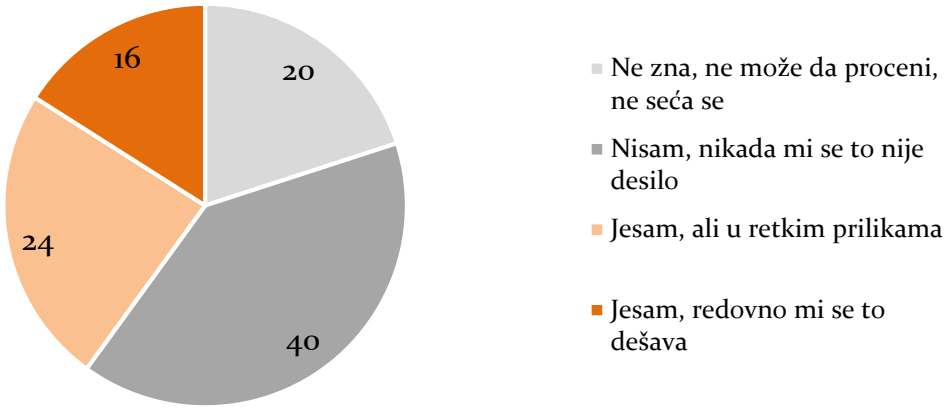

Kod jedne četvrtine ispitanika (24%) lekari su u retkim prilikama insistirali na proizvodima određene farmaceutske kompanije, dok je za 16% građana ovakava praksa postala redovna.

Grafikon 18 – Razlozi za favorizovanje određenih lekova

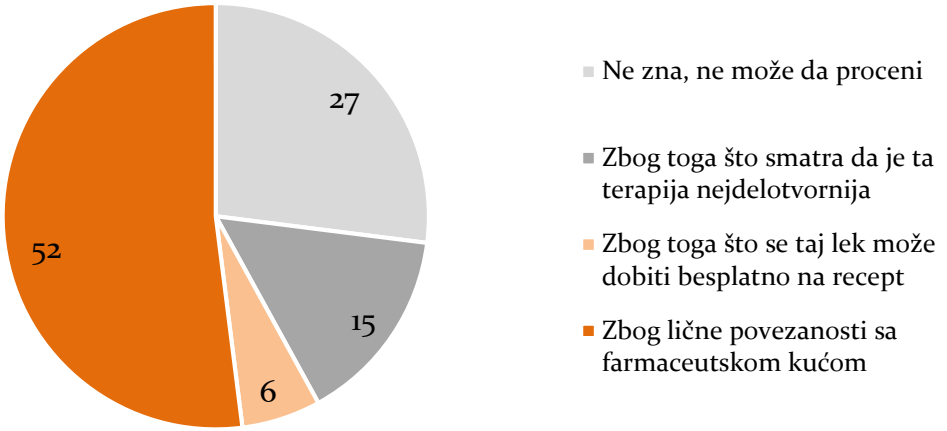

Većina građana koji su u dosadašnjem lečenju imali priliku da dobiju preporuku za lek određenog proizvođača smatra da je uzrok toga povezanost lekara sa farmaceutskom kompanijom.

Za 15% ispitanika koji pripadaju grupi pacijenata kojima su do sada preporučeni lekovi, razlog za preporuku je bila učinkovitost terapije. Kod svakog dvadesetog je ključni razlog bila mogućnost da se propisani lek dobije besplatno na recept.

Više od polovine ispitanika (52%) koji su imali iskustvo vezano za preporučivanje lekova smatra da je to učinjeno na bazi ličnih interesa lekara i farmaceutske kuće bez obaziranja na medicinske rezultate koje to lečenje može imati po pacijenta.

8.2. Korupcija po sektorima – obrazovanje

U odnosu na 2014. godinu, građani Srbije u ovom trenutku u značajno manjoj meri percipiraju korupciju u sistemu obrazovanja. U odnosu na prošlogodišnji istraživački ciklus, 10% manje ispitanika smatra da je sistem obrazovanja korumpiran. Pozitivnu promenu pronalazimo i u percepciji građana prema korumpiranosti obrazovanja na skali od 1 do 5.

Građanima smo omogućili da na skali od *1=nema korupcije; do 5=korupcija je veoma izražena*, ocene da li je i u kojoj meri izražena korupcija u obrazovanju. Procenat ispitanika koji smatraju da u obrazovanju ima veoma mnogo korupcije je smanjen za 4%, a za 5% je povećan i procenat onih koji tvrde da u obrazovanju ima malo ili nimalo korupcije.

U ovom momentu nešto više od dve petine građana (41%) smatra da u srpskom obrazovnom sistemu ima mnogo i veoma mnogo korupcije.

Grafikon 19 – Percepcija nivoa korupcije u obrazovanju

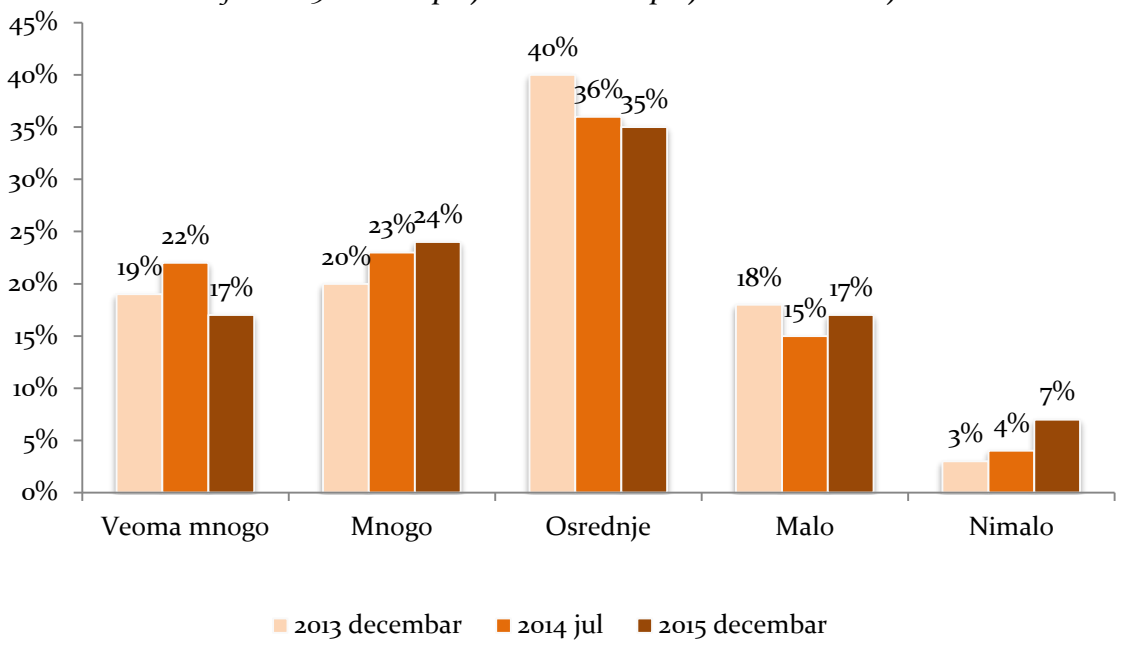

Prosečna ocena prisustva korupcije u obrazovanju na skali od 1 do 5 iznosi 3,27 što je nešto niže u odnosu na prethodni istraživački ciklus.

Za razliku od zdravstva u kome građani na osnovu ličnog iskustva stiču uvid u postojanje korupcije u toj oblasti, u obrazovanju je situacija nešto drugačija – grafikon 20.

Grafikon 20 – Na osnovu čega smatrate da je kod nas raširena korupcija u obrazovanju?

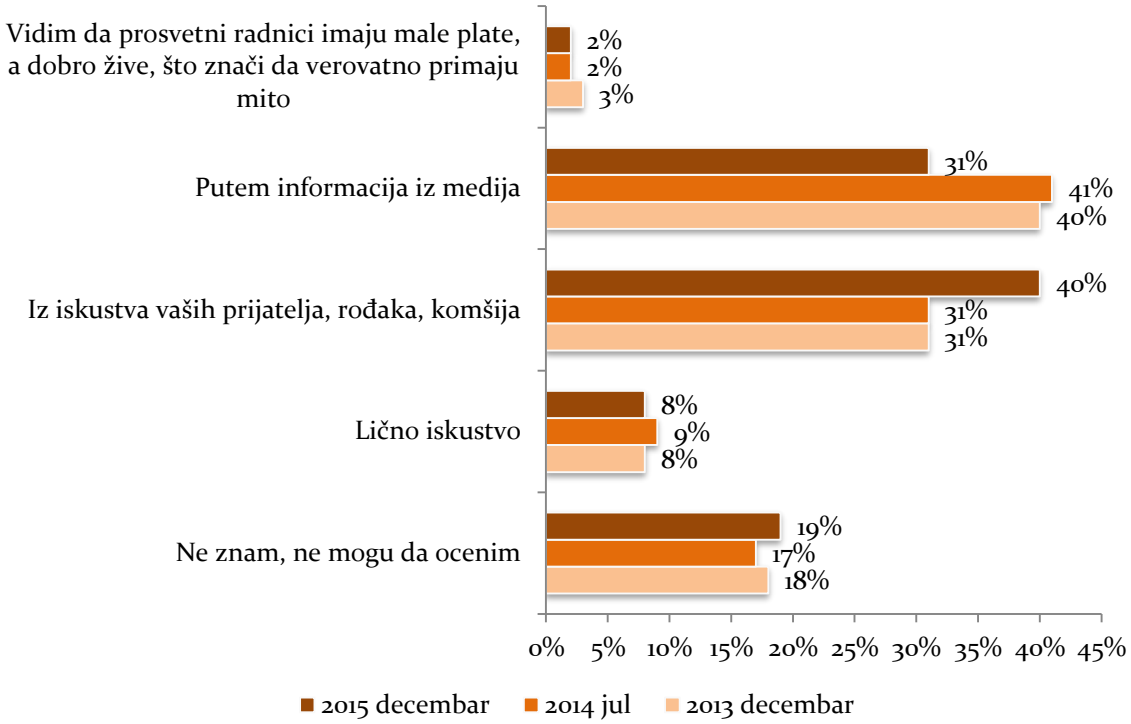

Lično iskustvo učestvuje sa tek 8% među izvorima informisanja o korupciji u obrazovanju. Najveći broj informacija o ovoj pojavi građani dobijaju posredno preko rodbine, poznanika i prijatelja koji su imali ovu vrstu iskustva ili su upoznati sa ovom pojavom (40%). Informisanje putem ličnih kontakata je preuzelo primat kada je u pitanju korupcija u obrazovanju, dok je ranije primarno medijsko informisanje o ovoj temi, palo na drugo mesto.

I pored smanjene percepcije korupcije unutar obrazovnog sistema, građani i dalje smatraju da ova pojava izuzetno štetno utiče na budućnost srpskog obrazovnog sistema- tabela 6. Među ispitanicima pronalazimo 70% građana koji za loše rezultate u obrazovanju krive nereformisani i loš obrazovni sistem i 62% građana koji za loše stanje u obrazovanju krive sistemsku korupciju na svim nivoima.

Tabela 6 - Koliko se slažete sa tvrdnjama navedenim u tabeli?

Obrazovanje	Ciklus	ne zna/BO	slažem se	delimično se slažem	delimično se ne slažem	ne slažem se
Loši rezultati srpskog obrazovnog sistema su posledica sistemske korupcije na svim nivoima	dec.13	11	41	21	17	10
	jul.14	12	39	27	14	8
	dec.15	**10**	**39**	**23**	**14**	**14**
Problem srpskog obrazovanja nije u ljudima, već u nereformisanom i lošem obrazovnom sistemu	dec.13	11	46	25	11	8
	jul.14	11	43	26	13	7
	dec.15	**8**	**45**	**25**	**13**	**9**

Među prosvetnim radnicima i zaposlenim u obrazovnom sistemu, građani najpodložnijim koruptivnom ponašanju smatraju profesore na višim i visokim školama, direktore škola i dekane viših i visokih škola – tabela 7.

Tabela 7 - Percepcija nivoa korupcije kod obrazovnih radnika u Srbiji

Obrazovanje	Ciklus	ne zna/BO	uopšte nisu korumpirani	malo su korumpirani	umereno su korumpirani	prilično su korumpirani	veoma su korumpirani
Učitelji u osnovnoj školi	dec.13	15	37	27	12	4	5
	jul.14	19	34	27	11	5	4
	dec.15	**20**	**38**	**24**	**12**	**4**	**2**
Nastavnici u osnovnoj školi	dec.13	15	26	30	17	7	5
	jul.14	18	26	28	17	7	4
	dec.15	**18**	**31**	**26**	**17**	**5**	**3**
Profesori u srednjoj školi	dec.13	14	13	21	28	14	10
	jul.14	19	12	19	28	13	9
	dec.15	**20**	**15**	**20**	**29**	**11**	**5**
Profesori na fakultetima/višim školama	dec.13	15	4	10	17	26	28
	jul.14	20	4	7	17	26	26
	dec.15	**20**	**6**	**10**	**18**	**25**	**21**
Zaposleni u Ministarstvu obrazovanja	dec.13	35	4	8	14	19	20
	jul.14	34	4	7	15	18	22
	dec.15	**32**	**6**	**7**	**19**	**14**	**22**
Direktori osnovnih/srednjih škola i dekani fakulteta/viših škola	dec.13	19	4	9	13	23	32
	jul.14	22	3	6	16	19	34
	dec.15	**23**	**6**	**8**	**14**	**19**	**30**

Pozitivan trend smanjene percepcije postojanja korupcije u obrazovanju se ogleda i u nešto boljim rezultatima kada je u pitanju odnos građana prema višem nastavnom i upravljačkom kadru na fakultetima i višim školama i upravljačkom kadru u ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja. U odnosu na prethodni istraživački ciklus, 4% manje ispitanika smatra upravljački kadar korumpiranim, dok je kod prosvetnog kadra za 6% manje onih koji tvrde da su profesori na višim i visokim školama prilično i veoma korumpirani.

Trend povećanja prosečnog iznosa mita proporcionalno povećanju stepena obrazovanja se nastavlja – tabela 8.

Obrazovne aktivnosti kod kojih građani prepoznaju najveću mogućnost korupcije su upis u željene srednje škole, upis na fakultet i polaganje ispita na fakultetu.

Jedna četvrtina ispitanika (24%) smatra da je za upis izabrane srednje škole neophodno dati mito koji je u proseku 60 evra veći u odnosu na prethodnu godinu i iznosi **274 €**.

Da je korupcija neophodna za upis fakuteta ili više škole smatra 29% ispitanika. Mito koje je neophodno dati kako bi se upisala željena visoka škola iznosi 522 €, što je nešto niže nego pre osamnaest meseci.

Tabela 8 – Da li je potrebno mito za...

Da li je potrebno mito za...?		Ne zna, BO	Ne, nije potrebno mito	Potrebno je mito	Prosečni iznos mita
Bolje ocene i uspeh u osnovnoj i srednjoj školi	dec.13	54	30	16	100 €
	jul.14	53	29	18	145 €
	dec.15	**51**	**32**	**17**	**94 €**
Polaganje male i velike mature	dec.13	57	32	11	156 €
	jul.14	59	30	11	139 €
	dec.15	**53**	**32**	**15**	**190 €**
Upis u izabranu srednju školu	dec.13	56	24	20	260 €
	jul.14	57	22	21	215 €
	dec.15	**52**	**24**	**24**	**274 €**
Upis na višu školu/fakultet	dec.13	60	17	23	563 €
	jul.14	57	13	30	539 €
	dec.15	**54**	**17**	**29**	**522 €**
Polaganje ispita na višoj školi/fakultetu	dec.13	54	11	35	335 €
	jul.14	54	8	38	296 €
	dec.15	**52**	**14**	**34**	**304 €**

Jedna trećina ispitanika (34%) smatra da davanjem mita mogu da se kupe i ispiti na fakultetu. Prosečan iznos mita kojim se može platiti ispit je na nivou prošlogodišnjeg i iznosi tek nešto više od 300 €.

*Polaganje ispita na visokoj ili višoj školi je najpodložnije sumnji građana i skoro dve petine ispitanika smatra da se ispit može „kupiti". Prosečni iznos mita neophodnog da bi se ispit položio, prema proceni građana iznosi nešto više od **300 €**.*

Kritične tačke u kojima treba tražiti potencijalnu korupciju u sistemu obrazovanja su: *kontrola sa zapošljavanjem u obrazovanju (36%), ocenjivanje učenika/studenata (21%) i traženje da učenici uzimaju privatne časove (13%).*

Grafikon 21 - Glavni razlozi za davanje mita u obrazovanju

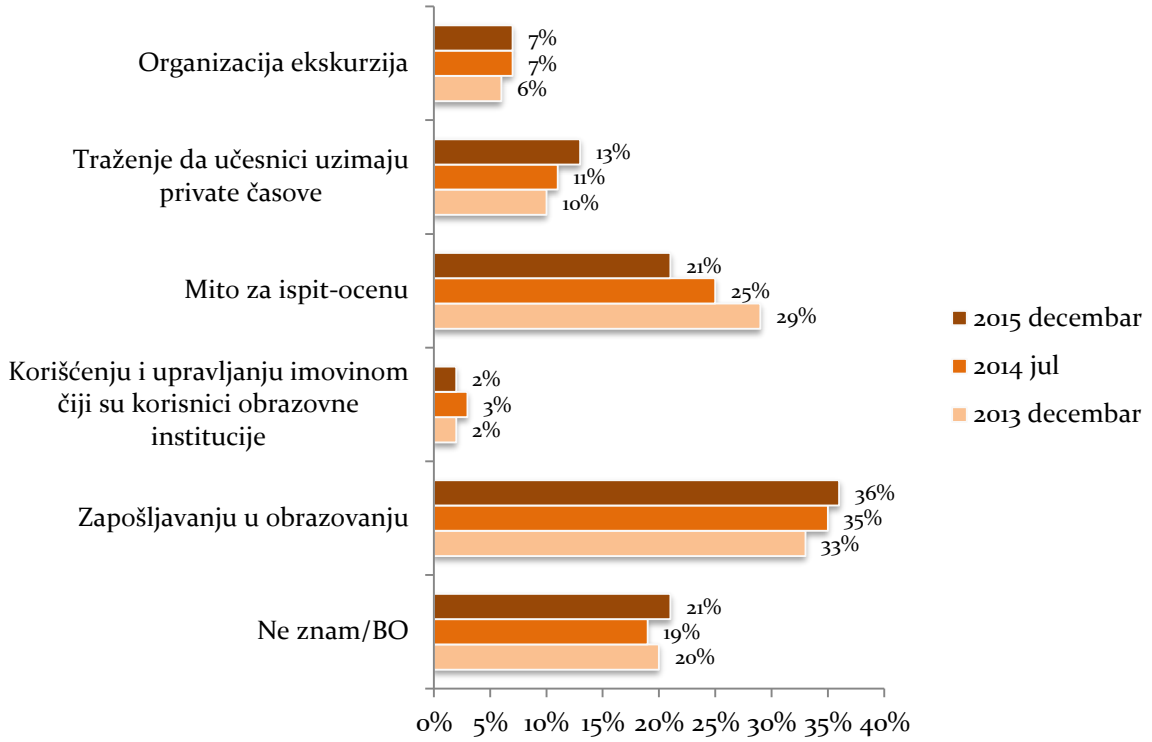

Korupcija prilikom zapošljavanja u obrazovanju nije novost i građani su od samog početka merenja kroz istraživanja jasno isticali ovu oblast kao potencijalnu koruptivnu tačku. Zanimljivo je da se iz istraživanja u istraživanje povećava procenat ispitanika koji smatraju da je korupcija u obrazovanju najprisutnija upravo u oblasti zapošljavanja, a uzrok treba tražiti u sve težoj mogućnosti pronalaženja posla u Srbiji.

Sa druge strane, smanjuje se procenat građana koji korupciju u obrazovanju vide u formi mita za položen ispit ili bolju ocenu u srednjoj/osnovnoj školi (sa 25% na 21%). Na uštrb ovog smanjenja, povećao se procenat ispitanika koji se žale na davanje privatnih časova od strane profesora i nastavnika kojima je posao da decu uče u školi i koji su za to plaćeni (sa 11% na 13%).

9. Borba protiv korupcije

Kako bi borba protiv korupcije u Srbiji bila uspešna, neophodno je rešiti probleme poput neadekvatne kontrole državnih službi, prakse da se problemi rešavaju mimo zakonskih rešenja i eliminisati korupciju unutar organa za sprovođenje zakona – grafikon 22.

Grafikon 22 – Faktori koji ometaju borbu protiv korupcije u Srbiji (u%)

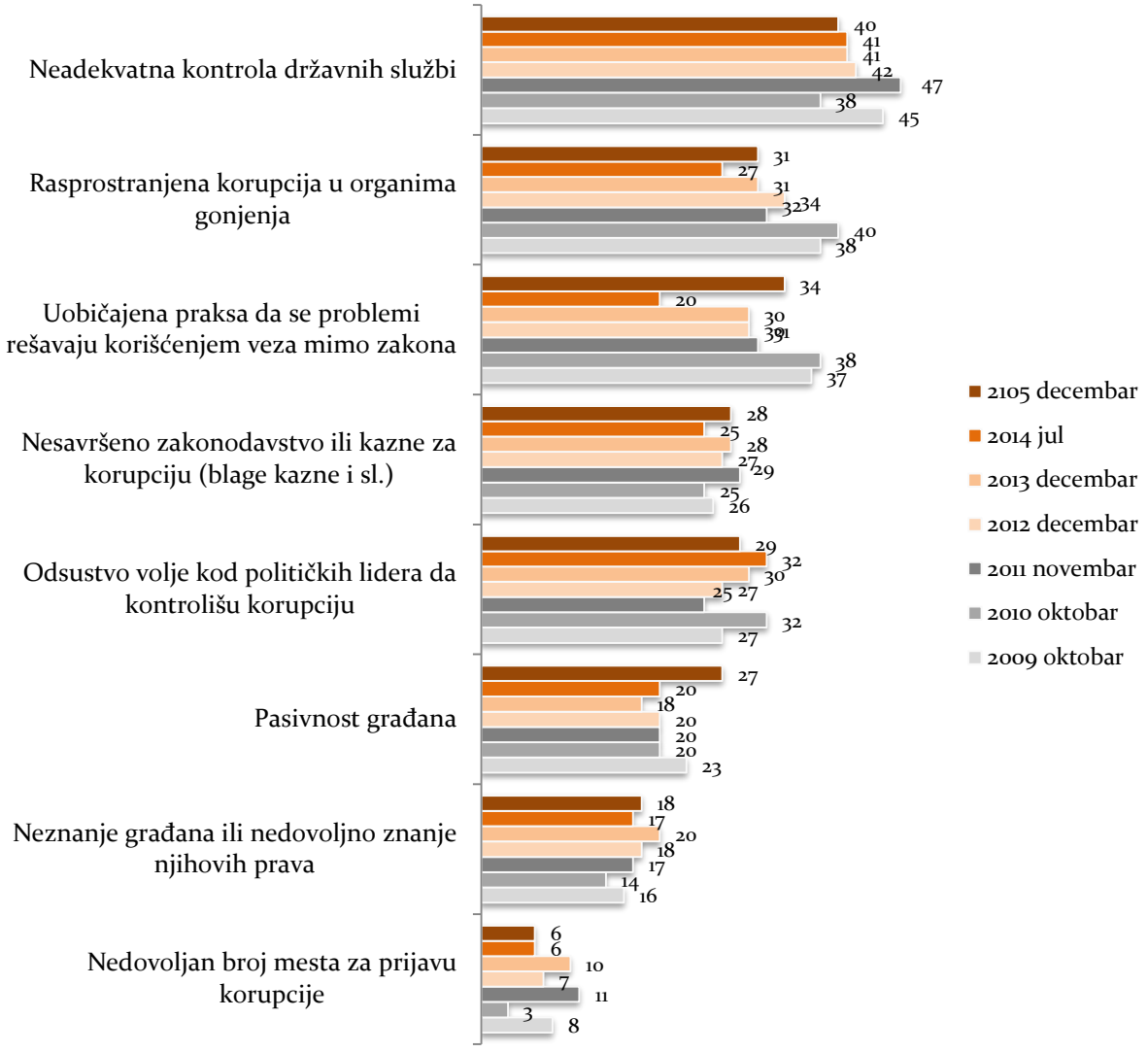

Dobar deo problema koji onemogućavaju borbu protiv korupcije je, prema mišljenju građana, vezan za državne organe. Dve petine građana (40%) smatraju da je primarni faktor koji ometa uspešnu borbu protv korupcije neadekvatna kontrola državnih službi. Osim toga, 31% ispitanika veruje da je korupcija prisutna upravo unutar organa zagonjenje čiji je cilj spečavanje ove pojave, a još 29% anketiranih smatra da i kod samih političkih lidera ne postoji volja da kontrolišu širenje korupcije. Osim nespremnosti državnih organa da se upuste u borbu protiv korupcije, u ovom istraživačkom ciklusu se

značajno povećao procenat građana koji smatraju da je u Srbiji uspostavljena praksa da se svi problemi rešavaju mimo institucija i zakonskih okvira.

U odnosu na julsko istraživanje iz 2014. godine, kada je jedna petina ispitanika smatrala rešavanje preblema mimo institucija i zakonskih okvira primarnim problemom u borbi protiv korupcije, u ovogodišnjem istraživanju je procenat ispitanika koji se slažu sa ovom tvrdnjom porastao za celih 14%.

Značajno veći procenat ispitanika u odnosu na ranija istraživanja smatra da je pasivnost koju pokazuju građani jedan od uzroka što borba protiv korupcije nije uspešna koliko se to očekuje. Pasivnost građana kao faktor koji ometa borbu protiv korupcije u ovom istraživačkom ciklusu je navelo 27% građana, što je za 7% više u odnosu na prethodnu godinu i najveći procenat od kada se sprovodi ovaj istraživački projekat.

Grafikon 23 – Ukoliko biste se našli u situaciji da vam neko direktno traži mito, šta biste uradili (u%)?

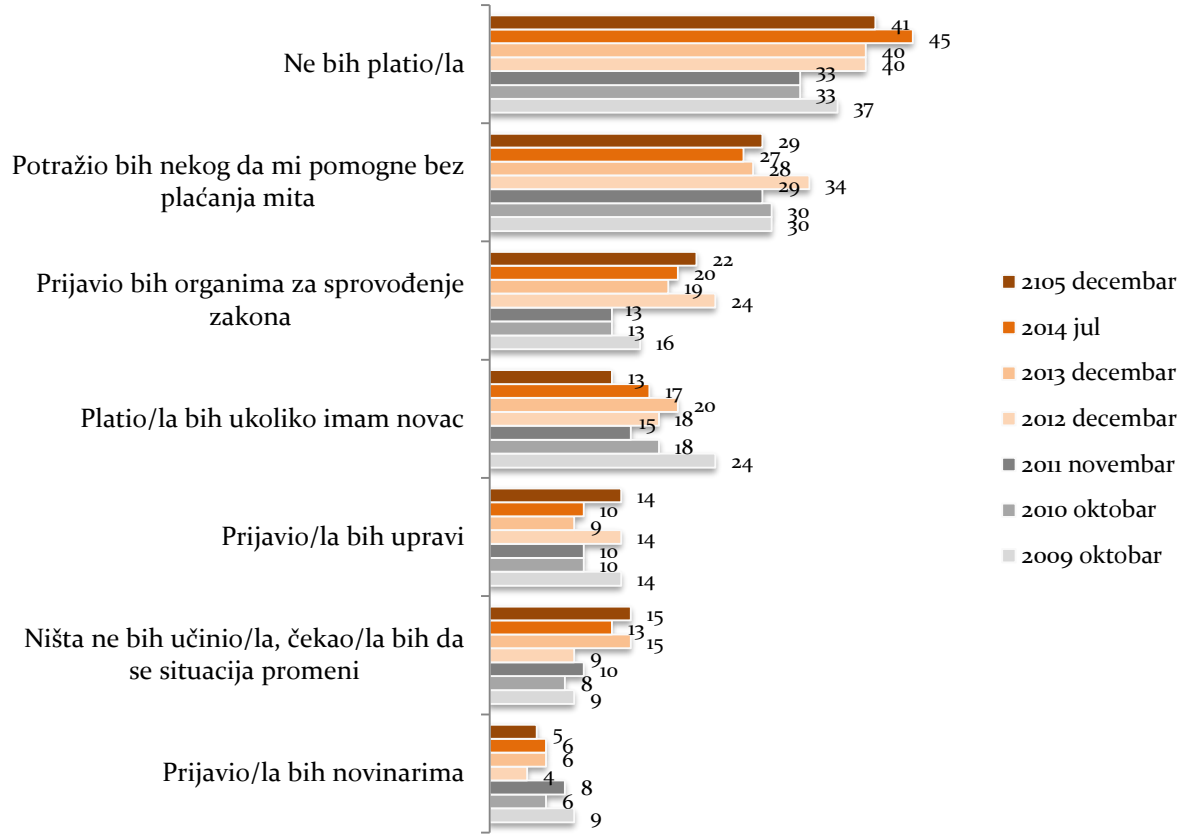

Od decembra 2012. godine i promene koju smo zabeležili u načinu na koji građani Srbije percipiraju korupciju i odnos državih organa prema ovoj pojavi, uspostavljen je trend po kome više od dve petine ispitanika ne bi platili ukoliko bi neko od njih tražio mito –

grafikon 23. Iako je ovaj procenat za 4% niži u odnosu na jul 2014. godine, rezultat je i dalje veoma dobar i u potpunosti na nivou rezultata dobijenih u poslednja četiri istraživačka ciklusa.

U ovom istraživačkom ciklusu je došlo i do smanjivanja procenta ispitanika koji tvrde da bi platili mito ukoliko bi imali traženi iznos novca. Od jedne petine, koliko je ispitanika potvrdilo da bi platilo mito u decembru 2013. godine, procenat je u 2014. godini smanjen za 3%, da bi u ovogodišnjem istraživanju bio još niži, svega 13%.

Nisko poverenje građana u medije, koje čak 57% ispitanika smatra korumpiranim, utiče na činjenicu da je mali broj ispitanika spreman da eventualni slučaj traženja korupcije prijavi nekoj medijskoj kući.

Borbu protiv korupcije u Srbiji treba da predvodi sudstvo, a da mu podršku daju policija i Agencija za borbu protiv korupcije – grafikon 24.

Grafikon 24 – Nosioci borbe protiv korupcije (u%)

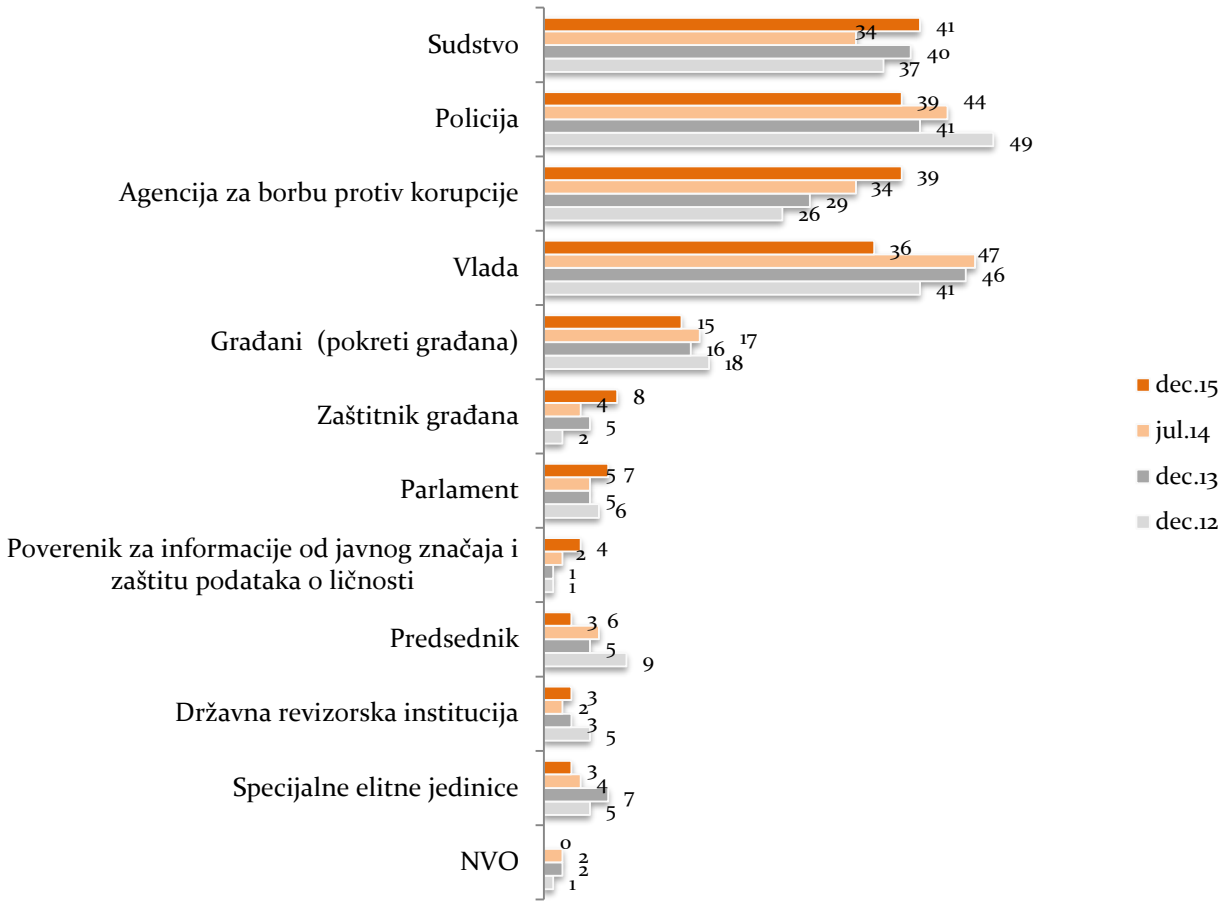

Sudstvo kao predvodnika ove borbe vidi 41% građana, a policiju i Agenciju za borbu protiv korupcije po 39% anketiranih.

Kada je u pitanju republička Vlada, procenat građana koji je vide kao predvodnika u borbi protiv korupcije je manji za celih 11%. Tako je Vlada, koja je poslednja tri ciklusa bila ubedljivo prvi izbor građana, u ovom istraživačkom ciklusu završila na četvrtom mestu sa 36% onih koji smatraju da ovaj organ treba da bude predvodnik u borbi protiv korupcije. Više je razloga koji mogu definisati promenu stava među građanima po ovom pitanju, navešćemo neke od njih: a) građani načelno nemaju poverenja u političke partije, pa se ovo nepoverenje prenosi i na rad organa koji te iste partije formiraju; b) građani smatraju da republička Vlada ima previše obaveza i da nije u mogućnosti da se u potpunosti usmeri na borbu protiv korupcije i da je zbog toga neophodno da tu borbu preuzmu one institucije u čijoj se nadležnosti ona i nalazi; c) građani očekuju sudski epilog slučajeva korupcije koji su otvoreni na insistiranje Vlade kako bi se uverila u njenu volju i želju da se suprostavi ovoj pojavi.

Porast u broju građana koji ovu instituciju smatraju potencijalnim predvodnikom u borbi protiv korupcije pronalazimo kod Zaštitnika građana. Ovu instituciju 8% građana smatra potencijalnim nosiocem u borbi protiv korupcije, što je za 4% više nego u prethodnom istraživanju. Sa druge strane, predsednika države tek 3% građana smatra organom koji može da predvodi borbu protiv korupcije što je upola manje nego u julu 2014. godine.

U borbi protiv korupcije neophodno je koristiti stroge zakonske mere i rešenja što podržava 76% građana dok 57% ispitanika tvrdi da treba raditi na unapređenju i prilagođavanju postojećih zakonskih rešenja novonastalim prilikama u zemlji.

U odnosu na prethodni istraživački ciklus jačanje javne svesti o korupciji, kao potencijalnom izvoru borbe protiv ove pojave, beleži rast od 6%, dok sa druge strane beležimo manji procenat onih koji podržavaju ideju veće kontrole civilnog sektora nad javnom administracijom (pad sa 56% na 48% - grafikon 25

Grafikon 25 – Sredstva za borbu protiv korupcije (u%)

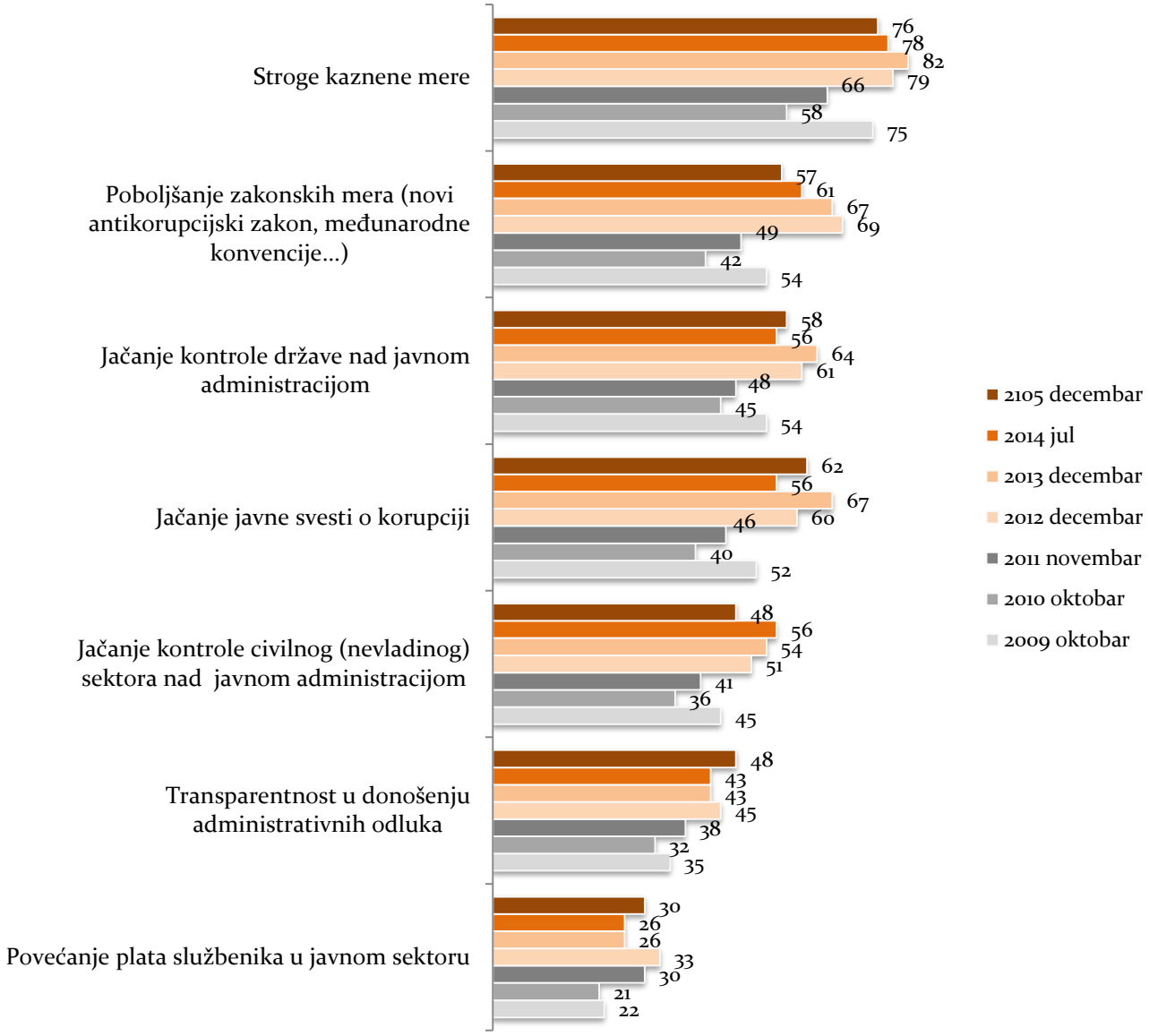

Od 2009. godine i početka sprovođenja ovog istraživačkog projekta, u ovogodišnjem ciklusu beležimo najveći procenat građana koji smatraju da bi transparentnost u donošenju i sprovođenju administrativnih odluka mogla da doprinese borbi protiv korupcije (48%).

Među građanima pronalazimo nešto manji procenat onih koji smatraju da se nivo korupcije smanjio u prethodnoj godini, manje onih koji očekuju da će se nivo korupcije smanjiti u godini koja dolazi, a i manje onih koji veruju da bi Vlada trebala da bude predvodnik u borbi protiv korupcije. Samim tim rezultat koji ukazuje da je smanjeno zadovoljstvo građana efikasnošću republičke Vlade u borbi protiv korupcije ne predstavlja preterano iznenađenje – grafikon 26.

Sa 13% građana koji smatraju da Vlada uopšte nije efikasna u borbi protiv korupcije dobijamo najlošiji rezultat zabeležen od juna 2012. godine.

Kada na to dodamo još i 17% ispitanika koji rad Vlade ocenjuju uglavnom neefikasnim dobijamo značajnih 30% ispitanika koji traže veći stepen efikasnosti od strane Vlade po pitanju borbe protiv ove pojave.

Grafikon 26 – Efikasnost Vlade Republike Srbije u borbi protiv korupcije (u%)

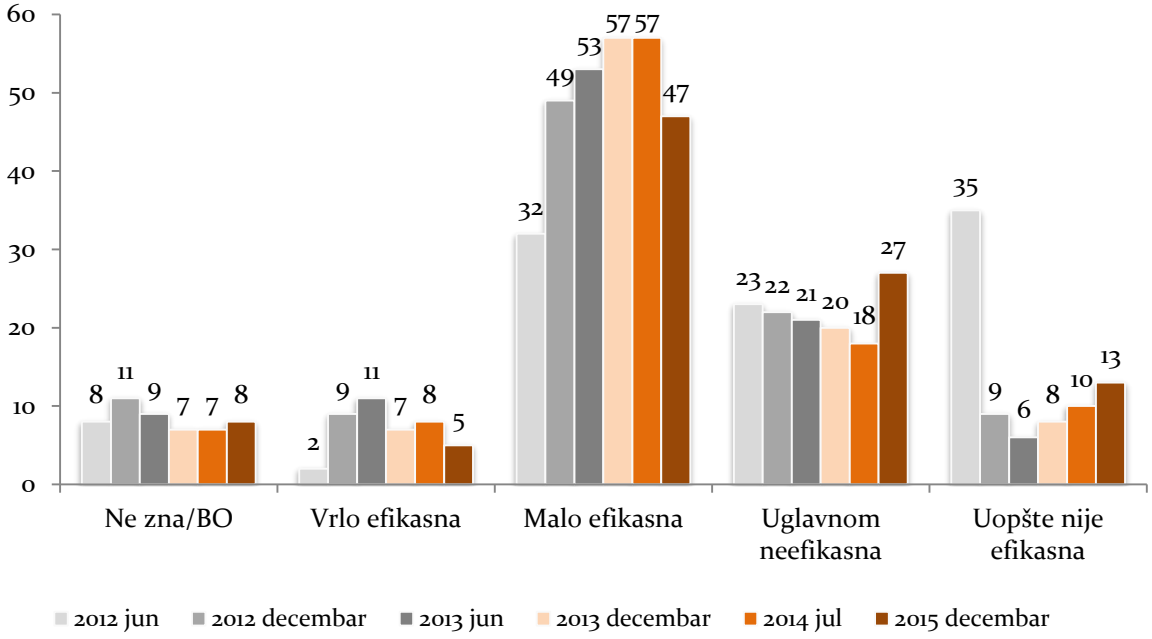

Istovremeno, dolazi do smanjenja broja ispitanika koji smatraju da je Vlada bila vrlo efikasna i malo efikasna u borbi protiv korupcije. Ovde se takođe radi o najlošijim rezultatima gledano od decembra 2012. godine.

10. Percepcija rada Agencije za borbu protiv korupcije

Agenciju za borbu protiv korupcije u ovom trenutku prepoznaje 86% građana Republike Srbije – grafikon 27. Trendovi prepoznatljivosti Agencije uspostavljeni još u junu 2012. godine se do ovog istraživačkog ciklusa nisu značajnije menjali, ali sa ovim izbornim ciklusom je prepoznatljivost ove nezavisne državne institucije podignuta na jedan novi, nešto viši nivo.

Grafikon 27 – Prepoznatljivost Agencije za borbu protiv korupcije

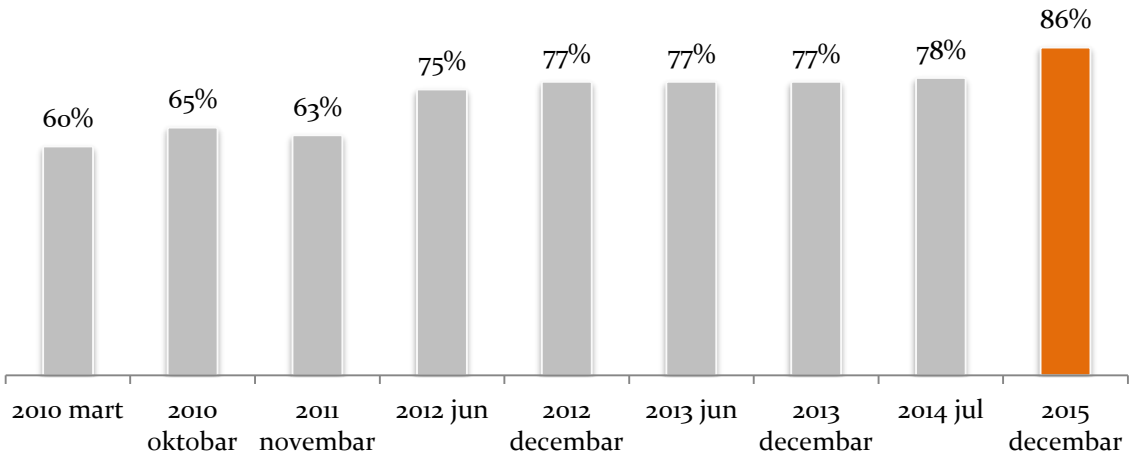

Sa 86% građana koji su upoznati sa njenim radom, Agencija za borbu protiv korupcije predstavlja jedno od najprepoznatljivijih nezavisnih državnih tela. Ovde se više ne radi isključivo o organu čiji rad građani prate isključivo po pitanju izbora, finansiranja izborne kampanje i finansiranja političkih partija, već se rad i rezultati ove institucije prate tokom cele godine. Samim tim ne treba da čudi činjenica da dve petine građana očekuju da Agencija, uz podršku policije i sudstva, bude nosilac borbe protiv korupcije.

Porast prepoznatljivosti rada Agencije za borbu protiv korupcijene ne prati istovremeno i porast percepcije građana o njenom doprinosu borbi protiv korupcije.

Nalazi kojima se procenjuje doprinos Agencije suzbijanju korupcije u Srbiji se nisu drastično promenili u odnosu na prethodne istraživačke cikluse. Nešto više od jedne trećine ispitanika smatra da je Agencija svojim radom dala mali doprinos borbi protiv korupcije, dok je tek svaki dvadeseti građanin uveren da je njen doprinos suzbijanju ove pojave znata – grafikon 28.

Grafikon 28 - U kojoj meri, po vašem mišljenju, Agencija za borbu protiv korupcije doprinosi suzbijanju korupcije u Srbiji?

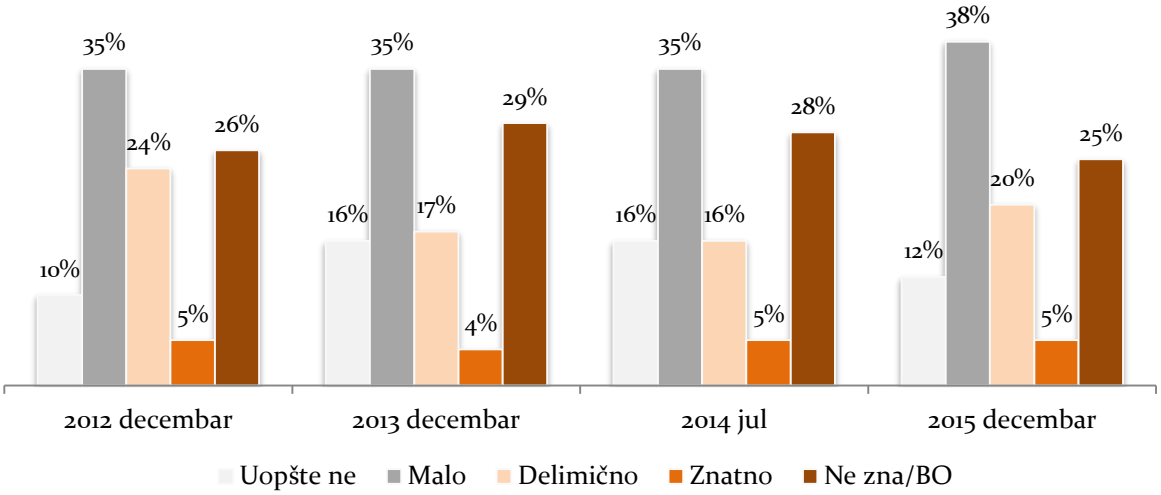

U odnosu na jul 2014. godine, za nijansu je manji procenat građana koji smatraju da Agencija svojim delovanjem nije dala nikakav doprinos sprečavanju i suzbijanju korupcije u Srbiji. Tako je procenat onih koji tvrde da Agencija za borbu protiv korupcije uošte nije doprinela sprečavanju ove pojave sa 16% smanjen na 12% čime se približio najboljem rezultatu zabeleženom u decembru 2012. godine.